

INFORME FINAL DE L'ESTUDI SOBRE VIOLÈNCIES DE GÈNERE A LA REGIÓ DE KOLDA, SENEGAL

Amb el suport de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

SIGLES I ABREVIATURES :

ACCD : Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
AEMO: Action Educative en Milieu Ouvert
ANSD: Agence Nationale de la Statistique et de la Démographie
AJS : Associació de Juristes Senegaleses
ARD: Agència Regional de Desenvolupament
CAOSP: Centre d'Accueil et d'Orientacion Scolaire et Professionnelle
CCA: Centre Consell d'Adolescents
CDD: Comité Departemental de Desenvolupament
CDE : Convention sur les Droits de l'Enfant
CEDEF/CEDAW : Convention sur l'Elimination de toutes formes de Discrimination à l'Egard des femmes
CDPE : Comité Départemental de Protection de l'Enfant
CLVF: Comité de Lutte contre les Violences faites aux Femmes
COSEF: Conseil Sénégalais des Femmes
CP: Codi Penal
CRFP: Centre Regional de Formació Professional
CSPRO: Census and Survey Processing System
DESC: Drets econòmics i socio-culturals
DIRFEL: Directoire des Femmes en Elevage
EDS: Enquesta Demogràfica i de Salut
ENDA/JA: Enda Jeunesse Action
FAFS: Fédération des Associations de Femmes Sénégalaises
FAWE: Forum for Africa Women Educationalists
FDS: Forces de Defensa i de Seguretat
FODDE : Forum pour un Développement Durable Endogène
GESTES : Groupe d'Etude et de recherches Genre et Sociétés
IA: Inspecció Acadèmica
IEF: Inspecció de l'Educació de la Formació
IME: Inspecció Mèdica de les Escoles
LQAS: Lot Quality Assurance Sampling
MGF: Mutilació Genital Femenina
MYF: Médina Yoro Foulah
OCB : Organitzacions Comunitàries de Base
ONG: Organització No Gubernamental
ONU Dones : Agència de les Nacions Unides per l'apoderament de les dones i la igualtat de gènere
OSC : Organitzacions de la Societat Civil
PAEM: Projet d'Appui à l'Enseignement Moyen
PANAF: Plan d'Action National pour la Femme
PSE : Pla Senegal Emergent
RADI: Réseau Africain pour le Développement Intégré
SCOFI: Scolarisation des Filles
SDS: Schéma Directeur de la Statistique
SNEEG : Stratègia Nacional per la Igualtat i l'Equitat de Gènere
SPSS : Statistical Package for the Social Sciences
UNFPA : Fons de Població de les Nacions Unides
UNHCR : Haut-Commissariat des Réfugiés aux Nations Unies

UNICEF : Fons de Nacions Unides per a la Infància

USU: Umbrella Support Unit

VAD: Visita a Domicili

VBG : Violències Basades en Gènere

ÍNDEX

SIGLES I ABREVIATURES :	2
AGRAÏMENTS	7
RESUM EXECUTIU	8
DEFINICIÓ OPERACIONAL DE CONCEPTES	9
I. CONTEXTE I JUSTIFICACIÓ	11
II. OBJECTIUS DE L'ESTUDI	13
2.1 Objectu General de l'Estudi	13
2.2 Objectius específics	13
2.3 Resultats esperats	13
III. REVISIÓ DOCUMENTAL	14
IV. METODOLOGIA	17
4.1 Mostreig	17
Taula 1 : Zones de supervisió	17
4.2 Elaboració de les eines de recollida	18
4.3 Selecció i formació dels enquestadors/es	18
4.4. Entrevistes individuals	18
4.5. Els grups focals	18
4.6. Administració del questionari	18
4.7. Anàlisi de les dades	19
4.8. Elaboració de l'informe provisional	19
4.9. Restitució i validació de l'estudi	19
4.10. Elaboració de l'informe final	19
V. PRESENTACIÓ DELS RESULTATS DE L'ESTUDI	19
5.1. Situació de les relacions de gènere de la regió de Kolda	19
Gràfica 1 : Relotge de les activitats de les dones durant l'època de pluges	20
Gràfica 2 : Relotge de les activitats dels homes durant l'època de pluges	21
5.2 Característiques de la mostra	22
5.2.1 Repartició geogràfica dels enquestats/des	23
Gràfica 3 : Repartició dels enquestats/des per departament	23
Gràfica 4 : Repartició dels enquestats/des per grups d'edat	24
Gràfica 5 : Lloc de residència dels enquestats/des	24
5.2.2 Característiques econòmiques de la mostra	25
Gràfica 6 : Principals activitats de les persones enquestades	25
Gràfica 7 : Nivell de recursos anuals de les persones enquestades	25

5.2.3. Característiques socioculturals de la mostra	25
Gràfica 8: Religió dels enquestats/des	26
Gràfica 9 : Repartició per etnia dels enquestats/des	26
5.3 Tipologia i prevalença de les VBG a la regió de Kolda	26
5.3.1 Les violències físiques	26
Gràfica 10 : Les violències físiques	27
Gràfica 11 : Cops i ferides per franja d'edat	27
5.3.2 Les violències sexuals	27
Gràfica 12 : Violències sexuals	28
5.3.3 Les violències psicològiques, morals i emocionals	28
Gràfica 13 : Violències psicològiques, morals i emocionals	28
Taula 2: Proporció de persones que pateixen insults	29
Gràfica 14 : Violències econòmiques	29
5.3.4. Les violències d'origens culturals	29
Gràfica 15: Violències d'origens culturals	29
5.4. Zones de risc i vulnerabilitat de la violència contra les dones i les nenes a la regió de Kolda ...	30
Gràfica 16: Repartició de les violències per localitat	30
Gràfica 17 : Repartició de les violències per departament	31
Gràfica 18 : Localització de les violències	31
Els actors de les violències	31
5.5. Percepció sobre les causes de les violències contra dones i nenes	32
Gràfica 19 : Causes de les violències	32
5.6. Conseqüències de la violència contra les nenes i les dones	33
5.6.1 A nivell sanitari	33
Gràfica 20: Conseqüències a nivell sanitari	33
5.6.2 A nivell psicològic i emocional	33
Gràfica 21 : Conseqüències psicològiques, morals i emocionals	33
5.6.3 Conseqüències familiars	34
Gràfica 22 : Conseqüències familiars	34
5.6.4 A nivell social	34
Gràfica 23 : Conseqüències socials	34
5.6.5 A nivell econòmic	35
Gràfica 24 : Conseqüències econòmiques	35
5.7. Coneixement del marc legal i reglamentari	35
5.8. Respostes de la comunitat davant de les VBG a la regió de Kolda	35
5.9 Mapeig d'intervencions contra les VBG a la regió de Kolda	36

Gràfica 25 : Repartició del nombre d'intervencions en VBG per departament	36
VI. RECOMANACIONS / RUTES D'ACCIÓ PER A LA LLUITA CONTRA LES VBG	36
6.1. Recomanacions	36
6.1.1. Recomanacions a la comunitat	36
6.1.2. Recomanacions a les col.lectivitats territorials	37
6.1.3. Recomanacions a l'Estat	37
6.1.4. Recomanacions per a organitzacions de la societat civil i altres socis	37
6.2 Línies d'actuació per a la lluita contra les VBG.....	37
6.2 CONCLUSIONS	38
BIBLIOGRAFIA	38
ANNEXES	39

AGRAÏMENTS

Aquest estudi és el resultat del treball col·lectiu realitzat per l'equip tècnic de l'ONG FODDE, coordinat pel seu secretari executiu, el Sr. Seydou WANE, i integrat per la Sra. Mame Cissé DIOP (Punt Focal de gènere i Serveis Socials), Fatoumata Bintou CORREA (Especialista en gènere) i Aladji BALDE (Responsable de seguiment de l'avaluació).

FODDE vol agrair a l'ONG Xarxa de Consum Solidari (XCS) la confiança depositada al encarregar-li la realització d'un estudi d'aquesta magnitud, i finançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD).

FODDE vol remarcar la participació de qualitat de la *Boutique de Droit* de l'Associació de Juristes Senegaleses (AJS) de Kolda a través de la seva coordinadora, la Sra. Ramata Oumar SALL, que no va escatimar cap esforç per aportar la seva expertesa durant tot el procés (des de l'elaboració dels termes de referència fins a la redacció de l'informe final).

Aquests agraïments es dirigeixen també a tot el personal d'assistència, inclosos els investigadors, els operadors de registre de dades i els supervisors, que van fer possible el treball de qualitat.

Gràcies també a les institucions estatals, les autoritats administratives i territorials, els líders d'opinió, les Organitzacions de la Societat Civil (OSC) i a les Organitzacions Comunitàries de Base (OCB) que han contribuït molt a la realització de l'estudi.

FODDE (Forum pour un Développement Durable Endogène)

Kolda, barri de Saré Moussa, lot n°24 C, carretera de Tambacounda, CP : 78

Tel : +221 339961273

E-mail: fodde@orange.sn

RESUM EXECUTIU

Per contextualitzar millor les seves intervencions presents i futures a la regió de Kolda, l'ONG Xarxa Consum Solidari (XCS) ha encarregat a l'ONG FODDE un estudi sobre la violència contra les dones i les nenes a la regió de Kolda. Aquest estudi, realitzat entre el 2018 i finals del 2019 i el 14 d'agost de 2019, va comptar amb la participació de tots els actors implicats en aquesta temàtica: autoritats administratives i territorials, ONG, organitzacions locals, líders d'opinió, etc.

L'enquesta va abastar una mostra de 760 llars de 40 pobles dels tres departaments de la regió de Kolda (Kolda, Vélingara i Médina Yoro Foulah -MYF-). A més a més de les enquestes de les llars, es van realitzar grups focals de diferents franges d'edat: de 6 a 14 anys, 15 a 24 anys i amb la de més de 24 anys, així com amb líders d'opinió.

Aquest estudi ha revelat resultats que, en general, corroboren les evidències sobre el flagell social que dificulta l'avanç de les dones i el desenvolupament de la comunitat en general.

- **Les relacions de gènere** que es caracteritzen per fortes desigualtats en detriment de les dones a tots els nivells: (i) a nivell reproductiu suposen una sobrecàrrega per les dones en relació al treball domèstic (ii) a nivell productiu; un dèbil control dels factors i mitjans de producció (iii) a nivell comunitari; una baixa participació de les dones a la presa de decisions i, (iv) a nivell educacional per la dificultat per mantenir les nenes a l'escola.
- **Violències que es manifesten de diferents formes:** físiques, sexuals, psicològiques, morals, emocionals, econòmiques i culturals. Els tipus més habituals de violència són els maltractaments psicològics, morals i emocionals seguits de la violència física i sexual.
- **Les causes de les violències:** Les violències contra les dones i les nenes tenen múltiples i diverses causes amb responsabilitats compartides entre les institucions, la comunitat i l'entorn social. Sovint, la pobresa es cita com a causa major i s'expressa amb els termes "situació econòmica adversa", o per "falta de mitjans" o "falta d'accés a equips per alleugerir el treball i els factors i mitjans de producció".
- **Conseqüències de les violències:** La principal conseqüència d'aquestes violències és la deslocalització de la unitat familiar amb les conseqüències negatives derivades sobre l'educació dels fills.
- **Llocs on s'imparteixen les violències:** Les violències es produeixen principalment en l'àmbit familiar i de forma incidental en llocs de treball (escoles, camps...)
- **Coneixement de les disposicions legals existents:** Desconeixement de les disposicions legals que protegeixen i reprimeixen la violència contra les dones i les nenes.
- **Cartografia d'actors:** Existeixen multitud d'intervencions, però sovint fetes a petita escala, i, per conseqüent, d'impacte limitat. Aquestes intervencions es concentren més al departament de Kolda.
- **Mecanismes endògens per combatre les violències:** En cas de violències, la mediació social és el mètode més habitual per a resoldre la situació. Aquest mètode sembla fomentar la impunitat.
- **Recomanacions:** Les principals recomanacions són:
 - Desenvolupar un programa de reforçament de capacitats per les OCB per combatre les violències de gènere
 - Desenvolupar un programa de reforçament de capacitats de l'Estat i els actors i actrius governamentals per promoure i protegir els drets de les dones i les nenes
 - Promoure la coordinació i l'harmonització de les intervencions
 - Promoure aproximacions culturals en la lluita contra les VBG

- Donar suport a l'apoderament socioeconòmic de les dones

DEFINICIÓ OPERACIONAL DE CONCEPTES

Sexe

El terme "sexe" fa referència a les característiques biològiques masculines o femenines. . Aquestes característiques són congènites i les seves diferències es limiten a les funcions fisiològiques de la reproducció.

Gènere

El terme "gènere" denota les característiques socials atribuïdes als homes i les dones per una determinada societat.

Igualtat

Sovint està consagrat per lleis i pretén que tothom (homes, dones, nens/es...) tingui els mateixos drets, el mateix accés als serveis bàsics (salut, educació...)

Equitat

L'equitat de gènere significa que les dones i els homes són tractats de manera equitativa segons les seves respectives necessitats. Pot incloure un tracte igualitari o un tractament diferent, però es considera equivalent en termes de drets, prestacions, obligacions i oportunitats.

Paritat

La paritat fa referència a l'absència de desigualtats i disparitats entre homes i dones.

Abús

Es refereix a l'ús excessiu d'un dret que tingui com a resultat la infracció i/o la restricció dels drets d'altres persones.

Violència

El terme "violència" es refereix a la conducta violenta com a mitjà de control i opressió en els aspectes emocionals, físics, socials, econòmics i coercitius. La víctima de la violència està obligada a comportar-se segons els desitjos de l'autor.

Violència per raó de gènere

La violència de gènere (VBG¹) és un dels abusos més violents dels drets humans i un veritable problema de salut pública. La VBG resulta de relacions de poder desigual entre homes i dones i té l'arrel en l'organització social i política de les societats en què són perpetrades. Inclouen, però no es limiten a, agressions físiques, verbals, sexuals i psicològiques. Si els homes poden ser víctimes de VBG, són les dones les que més pateixen aquest tipus de violència.

Violència contra les dones

Qualsevol acte de violència dirigit contra el sexe femení i que causi o pugui causar danys o patiments físics, sexuals o psicològics, inclosa l'amenaça, la coacció o la privació arbitrària de llibertat.

Prevalença

Nombre de casos de víctimes de VBG en un moment o període determinat. La prevalença és una proporció que s'expressa normalment en percentatge.

¹ Del francès « Violence Basée sur le Genre ».

Incidència

Nombre de casos nous durant un període de temps.

La violació

Penetració vaginal, anal o oral sense consentiment (fins i tot superficial), utilitzant el penis o una altra part del cos. També s'aplica a la inserció sense consentiment d'un objecte a la vagina o a l'anus. Aquesta definició inclou, però no es limita a: violació grupal, violació conjugal, sodomia i sexe oral forçat. Aquest tipus de VBG no inclou els intents de violació durant els quals no es produeix la penetració.

Agressió sexual

Qualsevol forma de contacte sexual sense consentiment que no produeix un acte de penetració. Els exemples inclouen: intents de violació, petons no desitjats, afició no desitjada i tocs no desitjats als pits, genitals o natges i Mutilació Genital Femenina (MGF).

Aquest tipus de VBG no inclou la violació, caracteritzada per un acte de penetració.

Agressió física

La violència física no és de naturalesa sexual. Els exemples són cops, bufetades, estrangulacions, talls, cremades, trets o ús d'armes de qualsevol tipus, atacs o qualsevol altre acte que causi dolor, molèsties o lesions. Aquest tipus de violència no inclou la MGF ni assassinats d'honor.

Matrimoni forçat

Matrimoni d'una persona contra la seva voluntat sigui quina sigui la seva edat.

Matrimoni infantil

Matrimoni o unió abans dels 18 anys. Les nenes estan més exposades als matrimonis infantils.

Denegació de recursos, oportunitats o serveis

Negació d'accés legítim a béns / actius econòmics o oportunitats de subsistència i a serveis educatius, sanitaris o altres serveis socials. La denegació de recursos, oportunitats o serveis, per exemple, quan a la vídua se li impedeix rebre una herència, quan els ingressos d'una persona són confiscats forçadament pel seu company íntim o un membre de la seva família, quan a una dona se li prohibeix l'anticoncepció, quan s'impedeix que una nena vagi a l'escola, etc. Aquest tipus de violència no inclou les declaracions de pobresa general.

Abús psicològic / emocional

Inflació de dolor emocional o violència verbal. de Alguns exemples són: les amenaces de violència física o sexual, la intimidació, la humiliació, l'aïllament forçat, la persecució, l'assetjament verbal, l'atenció no desitjada, els comentaris, gestos o escrits de caràcter sexual i / o amenaçador, la destrucció béns preciosos, etc.

Assetjament

L'assetjament és una sèrie d'actes hostils repetits dissenyats per debilitar psicològicament la persona que és víctima.

Aquest tipus de conducta pot ser habitual i comportar l'estat social i físic de la persona.

Pot ser l'assetjament moral, com ara insults o amenaces, o agressió física a un o més individus a vegades diferenciats pel seu color de pell, religió, gènere, sexualitat o altres com ara habilitats físiques o mentals.

Assetjament sexual

L'assetjament sexual es pot definir com a avenços sexuals inapropiats i no desitjats, peticions de favors sexuals i un altre contacte verbal o físic de naturalesa sexual creant un entorn hostil o ofensiu. Sovint es percep com una forma de violència contra les dones.

I. CONTEXT I JUSTIFICACIÓ

La violència basada en el gènere i la resistència contra ella apareix de moltes formes i, certament, es remunten a períodes històrics molt antics.

El segle XX i principis del XXI van experimentar una mobilització internacional sense precedents contra la violència de gènere. Així, la lluita contra la violència de gènere és objecte de diverses consagracions, tant a nivell internacional com sub-regional:

- La Convenció i el Protocol addicional sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones,
- Declaració de les Nacions Unides sobre l'eliminació de la violència contra les dones,
- La Plataforma de la Conferència de Beijing de 1995 sobre la violència i la protecció de les dones,
- Resolució de les Nacions Unides sobre "Intensificar els esforços per eliminar totes les formes de violència contra les dones",
- La campanya per acabar amb la violència contra les dones el 2015,
- La declaració solemne sobre la igualtat de gènere a l'Àfrica, etc.).
- El Senegal ha accedit als instruments i mecanismes internacionals més rellevants per a la promoció i protecció dels drets de les dones. En la seva constitució, recorda el seu compromís inesgotable amb la Declaració dels drets de l'home i el ciutadà de 1789, a la Declaració Universal dels Drets Humans del 10 de desembre de 1948, a la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de Discriminació contra les dones (CEDAW), el Protocol a la Carta africana sobre els drets humans i els pobles sobre els drets de les dones a l'Àfrica (Protocol de Maputo) i la Declaració solemne sobre la igualtat entre les dones Homes i dones a l'Àfrica.

Per estar al corrent del seu entorn jurídic-institucional, l'Estat senegalès ha adoptat la Constitució de 2001, que consagra la igualtat com a principi fonamental. Afirmar "l'adhesió del Senegal a la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones del 18 de desembre de 1979" i proclama ... "el rebuig i l'eliminació, en totes les seves formes, d'injustícia, de les desigualtats i de la discriminació".

A nivell polític i institucional s'han iniciat diverses accions en la lluita contra la violència de gènere i el respecte als drets humans:

- El compromís per implementar el programa d'acció de Pequín mitjançant el desenvolupament i la implementació primer dels Plans Nacionals d'Acció per a les Dones (PANAF) i després de l'Estratègia Nacional per la Igualtat i l'Equitat de Gènere (SNEEG);
- La creació d'una Direcció d'Igualtat i Equitat de Gènere;
- La posada en marxa d'un observatori per la paritat.

A nivell legal:

- L'aprovació, el 2001, d'una nova Constitució que garanteixi l'equitat i la igualtat de gènere a l'article 7. També garanteix l'accés igualitari a la propietat de la terra, a l'educació, a l'ocupació i a la determinació dels salaris i impostos;
- La ratificació de la CEDAW i del seu protocol addicional;
- La ratificació del protocol a la Carta africana sobre els drets humans i dels pobles sobre els drets de les dones per la llei del 2 de desembre de 2004;
- L'adopció de la Llei núm. 99 05 de 29 de gener de 1999 que prohibeix la pràctica de la MGF en totes les seves formes;
- El càstig, per part del Codi Penal, de la majoria de violències de gènere;
- L'adopció de la Llei de paritat al 201;
- El compromís d'aplicar la Resolució 1325 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides i posterior adopció d'un Pla d'acció nacional per a la seva implementació;
- L'adopció de la llei sobre nacionalitat que permeti a les dones gaudir dels mateixos drets que els homes respecte a la transferència de la nacionalitat senegalesa als seus fills.

Les dones, tot i constituir el 52% de la població del Senegal, es mantenen marginades econòmica, política, professional i socialment.

Al Senegal, com en altres països de l'Àfrica Occidental, les dones pateixen un elevat nivell de discriminació per raó de gènere, la qual cosa es tradueix en nivells elevats de violència, principalment per dues causes estructurals: la forta organització social patriarcal i gerontocràtica, molt arrelada en costums i tradicions i, en menor mesura, a les institucions.

Per lluitar més eficaçment contra la violència contra les dones i les nenes, el Senegal ha adoptat la Llei núm. 99-05 de 29 de gener de 1999, que modifica el Codi Penal, que permet essencialment reprimir la pedofília, la violència domèstica i la MGF, incloent l'excisió i l'assetjament sexual. Aquesta llei també defineix la violació i fa més greus les sancions penals.

Tot i això, malgrat aquest arsenal legal, la violència contra les dones i les nenes creix en nombre i és un component estructural del sistema de dominació patriarcal.

A les zones amb una taxa de pobresa més elevada, com a Kolda, les dones són víctimes de diferents tipus de violència que s'estenen a tots els àmbits de la vida: econòmiques, socials, especialment les violències físiques, mentals i sexuals.

La població de la regió de Kolda s'estima en 748.451 habitants, el 49,47% dels quals són dones, i el 4,31% de les quals es situen a la franja d'edat de 60 anys o més, estenent-se sobre una superfície de 13.718 km² amb una densitat de 54,56 habitants. per km².

La població és molt jove, els menors de 20 anys són el 59%, és a dir, més de 540.000 persones. Les dones en edat reproductiva representen el 23% de la població, formada per fulbé, mandingues, djola, diakhanke, balant i sarakholé, ètnies molt vinculades a les pràctiques nocives tradicionals. Les dones casades constitueixen el 80% de la població femenina i les persones solteres constitueixen el 9,3%, amb un predomini de poligàmia del 61,3%. L'edat mitjana del matrimoni és de 14 anys. La taxa d'analfabetisme de les dones és molt elevada, de més del 75%, i ressalten factors de vulnerabilitat com ara pràctiques perennes socioculturals nocives i una pobresa ambiental molt elevada (53%). A la regió de Kolda, les organitzacions estatals i de la societat civil s'han esforçat per combatre la violència de gènere.

² Font: *Població del Senegal el 2017 / MEFP / ANSD - març de 2018*

Malgrat l'existència d'aquest arsenal legal, l'aparició de casos de violència per raó de gènere, especialment violència domèstica, violació, incest i pedofília etc. preocupa cada cop més les poblacions, els pares i mares, les autoritats públiques i tots els actors que lluiten per la promoció dels drets humans.

De fet, el 55% de la població majoritàriament compresa entre 20 i 40 anys es veu afectada, segons GESTES³. Aquestes VBG es troben més enllà de les llars, cercles professionals i entorns de formació i estudi com ara institucions educatives privades o públiques i afecten diferents formes de violència. Són verbals (46,5%), físiques (27,6%), psicològiques(12,5%) i sexuals (2,4%).

Tot i això, en general, a la regió de Kolda hi ha una falta destacada d'estadístiques fiables sobre la prevalença de la violència de gènere i els factors associats a aquesta, de manera que es dificulta la construcció, implementació i avaluació de respostes. És per això que la Xarxa de Consum Solidari, com a part del seu programa de lluita contra les VBG a Casamance, va decidir, en col·laboració amb l'ONG FODDE, realitzar un estudi dirigit a enfortir les capacitats per implementar les respostes a prevenció i gestió de la violència contra les dones i les nenes.

II. OBJECTIUS DE L'ESTUDI

2.1 Objectiu General de l'estudi

Contribuir a una millor comprensió de la situació de violència contra les dones i les nenes als tres departaments de la regió de Kolda.

2.2 Objectius específics

SO1: Establir la situació de les relacions de gènere a la regió de Kolda.

SO2: Establir la tipologia i la prevalença de la violència contra les dones i les nenes.

SO3: Identificar les causes i les conseqüències de la violència contra les dones i les nenes.

OS4: Identificar espais de risc i vulnerabilitats.

OS5: Avaluar el nivell de consciència sobre disposicions legals existents.

SO6: Cartografiar les intervencions i identificar les respostes adequades de la comunitat.

2.3 Resultats previstos

R1: L'estat de la situació de les relacions de gènere es porta a terme a Kolda.

R2: S'estableixen les diferents formes de violència.

R3: S'identifiquen les causes i les conseqüències de la violència contra les dones i les nenes.

R4: S'identifiquen llocs de risc i vulnerabilitat.

R5: Es valora el nivell de coneixement de les disposicions legals existents.

A6: Es fa un mapeig d'intervencions i s'identifiquen respostes apropiades de la comunitat.

³ *Groupe d'études et de recherches sur les sociétés et le genre*, de la Universitat Gaston Berger de Saint-Louis.

III. REVISIÓ DOCUMENTAL

Aquesta revisió va consistir en una recerca de documents que tracten generalment les VBG al Senegal en general i a la regió de Kolda en particular. Aquesta revisió va proporcionar informació rellevant sobre la violència contra les dones i les nenes. Tanmateix, durant la revisió es va observar que les estadístiques disponibles sobre aquesta qüestió són encara baixes. Així, els documents consultats durant aquesta revisió són:

❖ Informe d'estudi sobre la situació de violència de gènere a les regions de Dakar, Matam, Kolda, Tambacounda i Ziguinchor

Aquest estudi va ser realitzat al 2009 pel programa SAHARA de l'Institut de Ciències Ambientals de la Facultat de Ciències i Tecnologia de la Universitat Cheikh Anta Diop de Dakar a les regions de Dakar, St. Louis, Kaolack, Tambacounda, Diourbel i Ziguinchor. Aquest estudi ha descrit la situació de les VBG, les seves causes i conseqüències per a les dones, així com els actors tema clau en la temàtica. Aquest informe ens va permetre enumerar els diferents tipus de violència (física, moral, civil, sexual, econòmica) i obtenir una visió general de la seva extensió.

Va registrar a les regions objectiu 423 casos de violència, és a dir, 1,3 casos registrats al dia, desglossats de la manera següent: 84 casos de violència sexual, 121 casos de violència moral, 93 casos de violència domèstica, 62 casos de violència física, 103 casos de violència econòmica. El mateix informe ens diu que a Kolda, en una zona rural, d'un total de mostres de **430** enquestats incloent **215 homes** i **215 dones**, els **contactes sexuals sense consentiment** i **violacions precedides d'insults i amenaces** són dels més elevats entre les violències sexuals identificades, **49,1% per al primer cas** i **5,7% per al segon cas**. Pel que fa a l'embaràs i el matrimoni precoç, la regió de Kolda ocupa el primer lloc a nivell nacional.

❖ L'informe de l'estudi sobre la situació de violència de gènere realitzada el 2011 a vuit regions del Senegal*⁴

Aquest informe revela que el nombre de casos de violència s'ha duplicat en els darrers cinc anys. També mostra que les violacions ocupen el primer lloc amb el 50% dels casos, i el conjunt de tots els tipus de violències sexuals representen el 60% dels casos denunciats en instal·lacions sanitàries.

❖ La constitució del Senegal de 2001

La constitució del Senegal consagra la igualtat com a principi fonamental, afirmant "l'adhesió del Senegal a la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones del 18 de desembre de 1979" i proclama "el rebuig de l'eliminació de totes les seves formes d'injustícia, desigualtat i discriminació".

❖ El Pla del Senegal Emergent (PSE)

El pla de desenvolupament econòmic del Senegal (2015-2035) en el seu tercer eix insisteix en la necessitat de coordinació per la implementació d'estratègies per a la igualtat entre homes i dones i l'erradicació de la violència basada en el gènere.

❖ L'Estratègia Nacional per la Igualtat i l'Equitat de Gènere (SNEEG)

Aquesta estratègia reflecteix el compromís del govern per promoure la igualtat de gènere i integrar gradualment els problemes de gènere en tots els programes i polítiques públiques. L'estratègia proporciona informació sobre la situació d'igualtat i equitat de gènere al Senegal, que es caracteritza per grans disparitats en detriment de les dones i les nenes; les principals causes de les quals són de caire sociocultural i econòmic.

⁴ Dakar, Saint-Louis, Kaolack, Diourbel, Fatick, Kafrine, Thiès, Louga.

Les prioritats del país per promoure la igualtat i l'equitat de gènere estan clarament definides. Aquestes són: (i) valorar la posició social de les dones i reforçar el seu potencial; (ii) Promoure econòmicament les dones a les zones rurals i urbanes; (iii) Promoure l'exercici equitatiu dels drets i deures de dones i homes i reforçar l'accés i la posició de les dones en els àmbits de presa de decisions; i (iv) Millorar l'impacte de les intervencions de gènere i l'equitat.

I entre les temàtiques de la SNEEG trobem l'eliminació de la violència contra les dones i nenes com a tema central.

❖ **El Pla nacional d'acció contra les VBG (2017-2021)**

L'Estat del Senegal en matèria de prevenció i respostes a la violència de gènere ha posat en marxa un Pla d'acció nacional 2017-2021 per contribuir a l'erradicació de la violència de gènere i al foment dels drets humans. Aquest pla està basat en l'experiència de les *Botiques de Droit* de l'AJS i les conclusions de les organitzacions de la societat civil sobre el suport feble dels supervivents de la violència.

❖ **L'estratègia nacional per a la promoció dels drets i la protecció de la infància**

L'estratègia nacional per a la promoció dels drets i la protecció de la infància s'articula al voltant d'un pla d'acció, la implementació del qual està garantida a tots els nivells pel Ministeri de la Dona, la Família i la Infància, a través, especialment, dels Comitès de Protecció de la Infància (CDPE).

❖ **Política de gènere a la regió de Kolda**

L'estratègia i la política de gènere de la regió de Kolda és el fruit del treball participatiu iniciativa iniciat per l'Agència Regional de Desenvolupament de Kolda (ARD/K) que va mobilitzar els diferents actors de la regió. Aquest document traça la situació sociocultural i econòmica de la regió on hi ha una elevada taxa de pobresa i analfabetisme, una baixa participació de les dones en els òrgans de decisió i sobreviuen pràctiques tradicionals nocives que no afavoreixen l'exercici dels drets de les dones i nenes més bàsics.

❖ **L'Informe EDS (Enquesta de Demografia i Salut) de 2016**

La quasi totalitat de les dones (88 %) ha declarat conèixer la MGF. Entre els homes, aquesta proporció és una mica més feble (84 %).

Al Senegal, 23 % de les dones 15-49 anys han declarat haver estat circumcidades.

En més de la meitat dels casos, les dones no han patit una ablació, però sí un petit tall (54 %).

Malgrat això, el 4 % de les noies de menys de 15 anys que han estat circumcidades tenen la vagina tancada o cosida.

Entre els musulmans, tant al sud com al nord, i entre les ètnies fulbé, mandinga, djola i soninké l'excisió és molt practicada.

L'excisió és practicada en general abans de l'edat de 5 anys (72 % entre les dones i 13 % entre les noies/nenes).

La majoria de dones (81 %) i dels homes (68 %) pensen que l'excisió no és una pràctica exigida per la religió.

En la majoria dels casos, les dones i els homes no són favorables al manteniment d'aquesta pràctica (80 % en els dos casos).

Aquest informe presenta la situació del Senegal sobre la MGF mostrant que les pràctiques nocives persisteixen, malgrat que l'enquesta de percepció mostra que les comunitats són cada cop menys partidàries de mantenir aquesta pràctica.

❖ **Informe d'estudis sobre violència contra les nenes a les escoles**

Aquest estudi va ser realitzat pel Ministeri d'Educació el 2008 en el marc del Projecte de suport a l'educació mitjana (PAEM) i informa sobre els tipus de violència que pateixen les nenes a les escoles, així com sobre els autors d'aquestes violències. Aquest estudi demostra que l'assetjament sexual, els tocaments i l'embaràs precoç són les formes més habituals de violència. Així, segons els

resultats d'aquest estudi, l'assetjament sexual afecta 234 noies d'una mostra de 731 enquestades. Els principals actors esmentats (com a executors de violències) són professors, personal educatiu, així com estudiants.

❖ **Informe de Human Rights Watch sobre explotació sexual, assetjament i abús a centres de secundària del Senegal**

El setembre de 2018, Human Rights Watch va realitzar entrevistes individuals i grupals amb més de 160 nenes i dones joves, així com a uns 60 pares, experts en educació, psicòlegs, activistes locals, actors de desenvolupament i funcionaris del govern nacionals i locals a quatre regions del Senegal.

En aquest informe, Human Rights Watch es va basar en les investigacions realitzades el 2017 a les regions de Kolda, Sédhiou i Ziguinchor, al sud del Senegal, així com a Dakar i els voltants de la capital. Exposar la pràctica poc publicitària d'explotació sexual, assetjament i abús a les escoles. L'informe també insta al govern del Senegal a adoptar mesures clau per posar fi a aquestes pràctiques il·legals - que de vegades també equivalen a delictes - a les seves escoles.

❖ **Informe paral·lel del 2013 de l'Associació de Juristes Senegaleses (AJS) sobre la implementació per part del Senegal de la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones**

La lectura d'aquest document va permetre comprendre el nivell d'implementació de la CEDAW, els obstacles en la seva implementació, així com recomanacions per assolir objectius com la lluita contra la recrudescència de la violència, especialment sexual, feta a dones i nenes. De fet, no sembla haver-hi una disminució significativa de la violència contra les dones al Senegal; al contrari, fins i tot hi ha diversos indicis que suggereixen una irrupció en casos de violència sexual, agressió física i maltractament que poden adoptar formes extremes que causin mort o conseqüències especialment greus.

❖ **Informes anuals de la Boutique de Droit/AJS de Kolda**

La *Boutique de Droit* de Kolda va registrar 151 casos de violència el 2017 i 210 casos el 2018, un augment del 14%. Els casos del 2018 són els següents: violència física 83%, repudi 32%, matrimonis forçats 31%, violència sexual 27%, violència econòmica 20% i maltractament 17%.

❖ **Guia de l'usuari per a l'eina de classificació de la violència de gènere**

Aquesta guia va ser elaborada amb el suport del UNFPA, UNICEF, ACNUR i RESCUE. Aquest treball presenta una classificació de les VBG creada per ajudar els interessats a millorar la precisió i la fiabilitat de les seves dades. Així, la classificació proposada és: violació, agressió sexual, agressió física, matrimoni forçat, denegació de recursos i oportunitats o serveis i abús psicològic/emocional. La lectura d'aquesta guia ens ha permès tenir la definició d'aquestes tipologies de VBG.

❖ **Resultats del grup d'estudi i recerca en gènere i societat (GESTES)⁵**

Els resultats de l'informe tècnic GESTES de la Universitat Gaston Berger de Saint-Louis ens van permetre tenir una visió general de les correlacions entre els tipus de VBG i els espais on es produeixen. Segons GESTES, les formes de violència freqüentment observades a l'espai domèstic són verbals (46,5%), físiques (27,6%) i psicològiques (12,5%). La violència física (27,6%) i la sexual (2,3%) són les formes més perniciosos a causa del seu impacte en la integritat i la salut de les persones.

Aquesta revisió mostra que la violència ha estat objecte de moltes investigacions i publicacions en el passat que ens permetran donar suport a les nostres anàlisi i interpretacions més endavant.

⁵ Estudi realitzat a les regions de Kolda, Tambacounda, Diourbel

IV.METODOLOGIA

El mètode emprat ha consistit en una combinació de dos enfocaments: els enfocaments quantitatiu i qualitatiu per tenir en compte els diferents aspectes que promouen l'expressió de la violència contra les dones i les nenes.

Aquest estudi forma part d'un treball de recerca d'acció participativa que ajudarà a posar en marxa tots els segments socials i sectors interessats. La focalització geogràfica combinada amb l'orientació social ens ha permès invertir en totes les àrees cobertes per l'estudi i valorar la recollida de dades de les llars, les estructures estatals, les organitzacions de la societat civil i altres institucions.

4.1 Mostreig

La metodologia de mostreig per lots s'ha adoptat mitjançant el mètode LotQT Assurance Sampling Sampling (LQAS).

Aquest mètode subdivideix la Zona d'Intervenció (ZI) d'un programa en Zones de Supervisió (ZS). Normalment, una zona d'intervenció es compon d'almenys cinc ZS. LQAS utilitza una mostra de 19 persones per ZS. Combinant dades de diverses ZS, els directius poden determinar el percentatge de cobertura de tota la ZI amb un 95% de fiabilitat i un marge d'error del 10%.

El primer nivell de selecció de mostres que es podria anomenar mostreig geogràfic es va centrar en la selecció aleatòria de les ZS, és a dir, dels municipis i dels districtes. A cada ZS, el sorteig serà diferencial segons si es farà a zones urbanes o rurals. Així, es van sortejar 40 pobles en 29 municipis. Un total de 760 dones van ser entrevistades a l'enquesta de qüestionari.

La taula següent representa les localitats visitades per departament.

Taula 1: Zones de supervisió.

Departament de Kolda			Departament de Médina Yoro Foulah			Departament de Vélingara		
Municipis	Barri/poble	Nombre d'Unitat de l'enquesta	Municipis	Barri/poble	Nombre d'Unitat de l'enquesta	Municipis	Barri/poble	Nombre d'Unitat de l'enquesta
KOLDA	Bouna kane	19	BIGNARABE	Sare gueladio	19	LINKERING	Linkering	19
	Gadapara	19	BOUROUCO	Medina mandakh	19	MEDINA GOUNASS	Medina diam (sinthiou thierno samba)	19
	Sare moussa	19		Touba thieckene	19		Médina touat	19
	Sikilo	19	NDORNA	Kognaring dianambe	19	SINTHIANG KOUNDARA	Darou salam manda	19
SALIKÉNG NÉ	Chateau d'eau	19	PATA	Boundou medine	19		Sinthiang koundara	19
	Darou khairy	19	BADION	Sare yero mballo (handing)	19	COM. DIAOBE-KABENDOU	Sare maoude bothie	19
DIOULAC OLON	Dioulayel	19	DINGUIRAYE	Dinguiraye	19	COM. KOUNKANE	Sare bourang	19
	DiadoudiCounda	19	KEREWANE	Arafat el hadji omar	19	COM. VELINGARA	Sinthian houlata	19
	Taminguel fere	19		Medina alpha	19	OUASSADOU	Nianao	19
GUIRO YERO	Temento samba bamboua	19		Sare pathe	19	PAKOUR	Kambasse	19

YERO BOCAR								
TANKANT O ESCALE	Nemataba ibrahima faty	19	NIAMING	Ndiorene	19	KANDIA	Djida maoudou	19
BAGADAD JI	Guïro yoroyel	19			19	KANDIAYE	Hamdallaye demba	19
COUMBA CARA	Thidelly	19			19	NEMATABA	Sinhiang kaba	19
DIALAMB ERE	Bassoum	19			19	SARE COLY SALLE	Teyel faring	19
MEDINA CHERIF	Anambe	19			19			19

4.2 Desenvolupament d'eines de recollida

El treball va consistir en identificar les necessitats d'informació de cada resultat esperat, les fonts i els mètodes de recollida. Això ens va permetre identificar i desenvolupar les diferents eines de recollida. (veure eines de recollida d'apèndixs).

4.3 Selecció i formació dels investigadors/es

Una comissió integrada per membres del grup de treball va procedir a desenvolupar una convocatòria de sol·licituds per a la selecció d'un equip de suport. Vint-i-set (27) investigadors/es, incloent tres (3) supervisors i tres (3) operadors de dades van ser seleccionats, formats i assignats per recopilar i introduir dades. Els equips d'investigació són els responsables d'administrar totes les guies i qüestionaris elaborats per a tots els objectius de la seva àrea de tasca.

4.4. Les entrevistes individuals

Es van dur a terme amb informadors clau: el tribunal comarcal, la policia, la gendarmeria, la SCOFI, els districtes sanitaris dels 3 departaments, les prefectures, les ONG que intervenen en la lluita contra la violència contra les dones i les nenes, com ara Enda JA, Light, USU, TOSTAN, OFAD Nafooré, WV, ONG Grand Mother, FAWE, COSEF, COASP, FAFS, DIRFEL, CLVF, AEMO, RADI, IME, Associació de Bajenu Gox, Associació GPF, Fòrum Civil, Associació persones amb discapacitat, AI, CRFP, Desenvolupament comunitari, 7A Marewe, CCA, Law Boutique, Fundació Guné, ARD, FODDE, Plataformes de dones i Acció Social.

4.5. Els grups focals

Es van organitzar a totes les localitats seleccionades per a l'estudi. A cada poble o barri es van organitzar 4 grups focals, entre ells 1 amb noies de 6 a 14 anys, 1 amb noies de 15 a 24 anys, 1 amb dones majors de 24 anys i 1 amb líders d'opinió.

4.6. Administració del qüestionari

A totes les localitats es va administrar un qüestionari sobre violència contra dones i nenes.

A més de les preguntes sobre característiques socioeconòmiques i demogràfiques, va incloure tipologies i formes de violència, percepcions de causes i conseqüències de la violència contra les dones i les nenes, espais on es produeixen violències, denúncies i llocs de mediació/solució.

4.7. Anàlisi de dades

Per a l'anàlisi qualitativa, es va formar un grup de 5 persones i es van consolidar totes les dades dels grups focals i entrevistes individuals en una plantilla de redacció pre-definida.

Per a l'anàlisi quantitativa, es van introduir les dades del qüestionari al programa CSPRO i es van fer estadístiques descriptives i operacions d'elaboració d'estadístiques analítiques a SPSS.

4.8. Elaboració de l'informe provisional

Amb l'objectiu d'elaborar l'informe, es van celebrar tallers de 6 dies i es va fer una anàlisi detallada de tota la informació recollida.

4.9. Restitució i validació de l'estudi

Després de la redacció de l'informe, es van celebrar 3 reunions de restitució i validació mitjançant CDD. En aquestes reunions es va comptar amb la participació de tots els caps de pobles/districtes on va tenir lloc l'estudi, autoritats administratives i territorials, líders d'opinió i OSC, policia, gendarmeria, justícia...

4.10. Elaboració de l'informe final

Al final de les sessions de retroalimentació, s'integren comentaris i suggeriments per produir l'informe final.

V. PRESENTACIÓ DELS RESULTATS DE L'ESTUDI

5.1. Situació de les relacions de gènere a la regió de Kolda

La regió de Kolda es caracteritza per un alt nivell de desigualtat de gènere, que està en detriment de les dones i les nenes. Aquestes desigualtats són molt més accentuades a les zones rurals a causa de les limitacions socioculturals, les condicions econòmiques sovint desfavorables i la baixa taxa d'escolarització i alfabetització. A més, l'allunyament dels centres urbans, on es troben la majoria de les estructures de prevenció, protecció i atenció, justifica una major vulnerabilitat de les dones rurals.

A nivell sociocultural, la composició ètnica de la regió es caracteritza per una jerarquia social marcadament patriarcal.

En efecte, "la família constitueix per a tots aquests grups ètnics la institució bàsica des de la qual s'organitza principalment la vida social i cultural. Els valors adquirits socialment es transmeten dins d'ells a través d'una socialització dels continguts i canals de transmissió com ritus i cerimònies, interdiccions, pràctiques conductuals, contes, adagis i refranys, etc. es transmeten entre generacions.

Malgrat la diversitat de les seves creences i pràctiques, els grups ètnics tenen en comú la diferenciació dels rols masculins i femenins i la desigual assignació d'estatus que es confereix a homes i dones "(**vegeu la política i estratègia de gènere de la regió de Kolda**).

Segons la divisió sexual del treball a nivell reproductiu, productiu i comunitari, els resultats del diagnòstic de gènere realitzat a la regió de Kolda revelen fortes desigualtats perjudicials per a les dones i les nenes.

A nivell reproductiu, cal destacar que les tasques domèstiques són pràcticament responsabilitat de dones i nenes. Segons els resultats del diagnòstic de relacions de gènere, als municipis de Ndorna i Bouroco realitzat per FODDE en el marc de la col·laboració amb l'ONG EDUCO el 2017, es va observar que la preparació dels esmorzars és a càrrec de dones casades mentre que dels menjars i dels sopars

se'n encarreguen noies i dones joves casades. Segons les adolescents (de 13 a 17 anys), la preparació de sopars, plats, bugaderia, neteja els hi està gairebé consagrada i es requereix que realitzi cada dia, inclosos els dies escolars.

El tractament de productes, la feina de la fusta i l'aigua, la cura dels nens i de la gent gran també són a càrrec de dones i nenes. Les dones van dir que gasten cada vegada més en despeses mèdiques i escolars (**consulta mèdica, recepta mèdica, taxes de registre i compra de material i roba**) dels seus fills. No obstant, per a la tala de fusta, trituració de cereals i cura dels fills, els homes i els nens ajuden en alguns casos a les dones.

A nivell productiu, els homes són els responsables de la producció de cereals (mill, etc.), així com dels cultius comercials (cacauet, cotó, etc.), que són font d'ingressos per al manteniment de la llar. Malgrat que les dones realitzen gairebé totes les tasques domèstiques, també contribueixen a la producció de cereals (mill, blat de moro, cacauet, etc.) i actuen en la producció d'arròs per al consum familiar i l'horticultura, una gran part dels quals torna a la llar.

A nivell de l'explotació forestal, l'activitat realitzada per les dones i les nenes és la **recollida de productes forestals**, que s'utilitzen majoritàriament a les llars, mentre que els homes són més aviat presents en la producció de carbó, mel i la tala de fusta, que són activitats generadores d'ingressos.

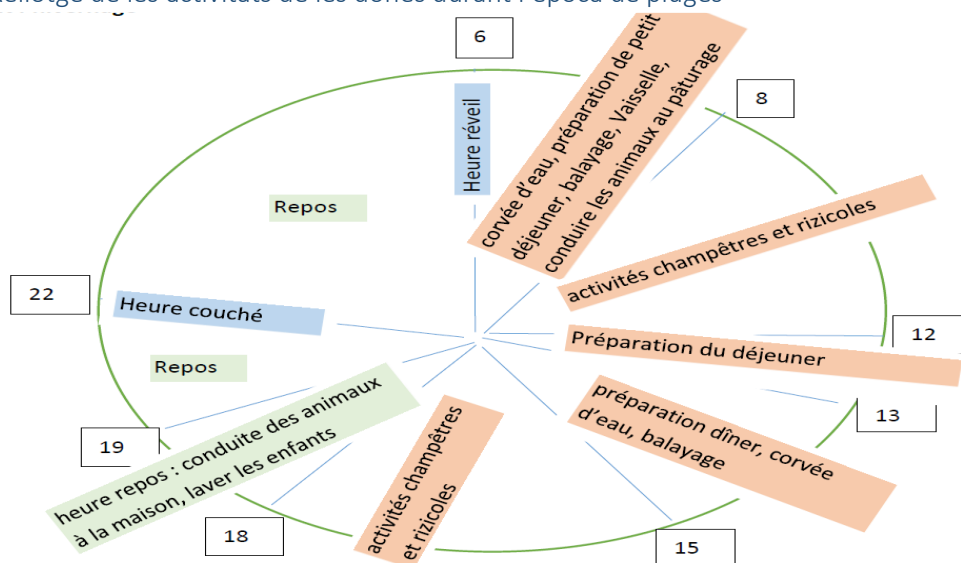
A nivell de ramaderia, els homes s'encarreguen del gran bestiar i les dones tenen cura de petits remugadors i aus de corral. En cas de necessitat de comercialització, són els homes els que en tenen cura.

En termes de **generació d'ingressos**, hi ha una major diversificació d'activitats entre homes que dones. En els homes hi ha paletes, mecànics, fusters, carnisers i forners. També es troben en les prestacions agrícoles i el comerç. Pel que fa a les dones, actuen en petites empreses, jardineria de mercat, restauració i serveis agrícoles.

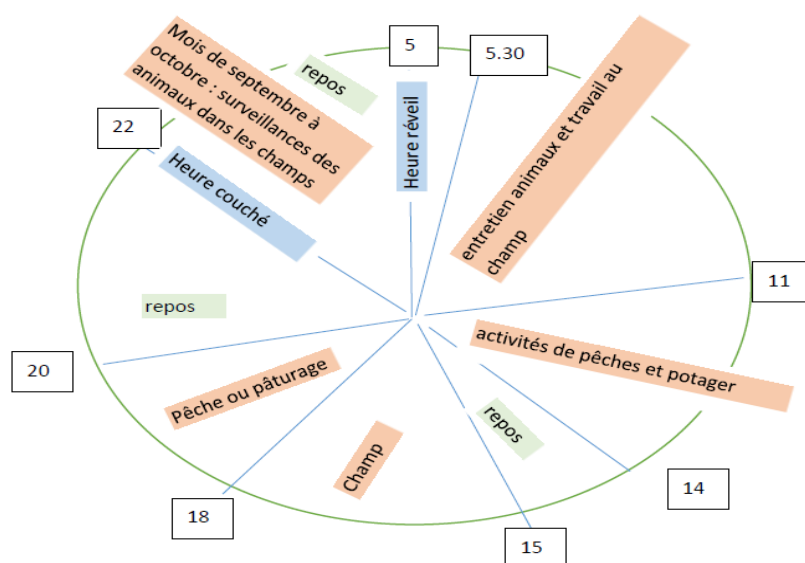
Es va notar que, tot i que les dones són actives en la producció, els resultats dels seus esforços es mantenen molt limitats a causa dels factors socioculturals i el seu feble control sobre els factors i els mitjans de producció.

Així, hi ha una càrrega de treball molt més elevada per part de les dones que dels homes, independentment de les estacions de l'any, que es mostra a l'eina "rellotge de les activitats diàries de dones i homes" segons un diagnòstic fet per FODDE el 3 pobles del departament de Médina Yoroh Foulah.

Gràfica 1 : Rellotge de les activitats de les dones durant l'època de pluges

Gràfica 2 : Rellotge de les activitats dels homes durant l'època de pluges

En l'àmbit comunitari, es nota la predominança dels homes perquè gairebé tots els rols de la comunitat els hi són atribuïts, donant-los el poder de prendre gairebé totes les decisions importants. Això és més cert encara quan, a nivell de la regió, els caps de poble, els líders religiosos i els líders polítics són majoritàriament homes. Tot i això, hi ha una participació més gran de les dones en activitats comunitàries. Estan presents a les estructures establertes tant a nivell de la comunitat com a nivell dels consells municipals. Tanmateix, la qualitat de la seva participació deixa molt a desitjar pel seu baix nivell d'educació i factors socioculturals.

A les **activitats socioculturals** (casaments, batejos, circumcisió, funerals, *Gamou*, *Ziaras*, etc.), les dones s'ocupen de la restauració, el subministrament d'aigua, la neteja i els homes tenen cura de la carn, subministrament de llenya, tendes i cadires i acolliment als estrangers. Per a les despeses realitzades durant les cerimònies, es nota una forta aportació de dones (compra de roba per a la circumcisa, compra de roba i estris per al matrimoni de les seves filles, etc.).

Per a **activitats polítiques**, les dones tenen cura de la restauració i els homes de l'organització i la recepció de materials.

Accés i control dels mitjans de producció

Segons els estudis realitzats a la regió de Kolda (diagnòstic de gènere FODDE, política i estratègia de gènere de la regió de Kolda...), les dones no tenen gairebé problemes d'accés als factors i mitjans de producció. El problema és més aviat en el nivell de control, on els homes tenen el poder gairebé exclusivament. Aquests controlen els recursos més importants (**terra, equipament agrícola, bestiar, aportacions**), mentre que les dones controlen només equipaments petits (**aixada, daba, destrat**), aviram i en alguns casos, crèdit. Les dones ens van fer entendre que tenen l'equipament de producció agrícola, els animals de cria, el bestiar, però el control gira al voltant de l'home. No tenen l'oportunitat de decidir soles l'ús de la seva propietat sense l'assessorament del seu marit i estan menys informades i menys educades que els homes de la comunitat. Això justifica d'una banda el seu feble poder de decisió a les llars i al nivell de la comunitat.

Participació en la presa de decisions

A la regió de Kolda, la participació de les dones en la presa de decisions continua sent baixa. Molt sovint, els homes prenen les decisions més importants independentment de les opinions de les dones.

A nivell polític, hi ha una forta participació per part seva, però no ocupen càrrecs de responsabilitat dins dels partits en què fan campanya.

La Llei de la paritat ha resolt la qüestió de la representativitat de les dones en els òrgans de decisió.

És important destacar que a l'Àfrica, específicament a l'Àfrica occidental, la Paritat existia molt abans de l'adopció d'instruments de protecció internacionals.

La Carta de Kurukan Fuga de 1236 estableix els principis principals que regeixen la vida del poble mandinga en tots els seus components i en tots els seus aspectes: organitzatius, econòmics, culturals, legals, ambientals, etc. L'article 16 de la Carta afirmava que ***"a més de les seves activitats diàries, les dones han d'estar associades a tots els nostres governs"***.

Instruments legals

- Constitució del 22 de gener de 2001: l'article 7, paràgraf 5, "la llei promou la igualtat d'accés de dones i homes als mandats i funcions";
- La llei n. 2010-11 del 28 de maig de 2010 que institueix la paritat absoluta Home-Dona;
- Decret núm. 2011-819, de 16 de juny de 2011 pel qual s'aplica la Llei de paritat.
- La Llei de paritat, promulgada el 28 de maig de 2010, pateix com a part de la seva aplicació efectiva i absoluta en determinats àmbits de decisions com ara l'Assemblea Nacional. Malauradament, aquesta situació irrita alguns parlamentaris, inclosos analistes polítics. En els seus primers temps, va despertar molta il·lusió al Senegal. No obstant això, per primera vegada, durant la dotzena legislatura, el nombre de dones parlamentàries va augmentar de 27 a 64 sobre un total de 150 diputats, i per a aquesta legislatura en curs hi ha 69 dones sobre un total de 165 diputats. La regió de Kolda té 2 diputades sobre un total de 5, tot i que no hi ha cap dona al capdavant d'una col·lectivitat territorial.

Si bé la representació de les dones sembla estar regulada per la Llei sobre la paritat absoluta, la seva participació en termes de qualitat continua sent un problema per la manca de formació i suport que reben.

A les famílies i a les llars, no se sol consultar-les, fins i tot per a preguntes que els preocupen. Ni tan sols poden sempre decidir l'ús de béns familiars o domèstics i qüestions relacionades com el matrimoni dels fills, el control de la natalitat, l'accés als serveis sanitaris, etc.

En relació amb els moviments de dones, l'elecció dels conreus, la proporció de collita en venda i l'ús d'ingressos de la llar, la compra d'equips per a la llar, etc., la decisió acostuma a ser presa per l'home. Tanmateix, dins de les organitzacions locals (associació, comitè de direcció, etc.) i per a l'escolarització i l'atenció mèdica dels fills/es, la capacitat de decisió de les dones és aproximadament igual a la dels homes.

A nivell d'educació

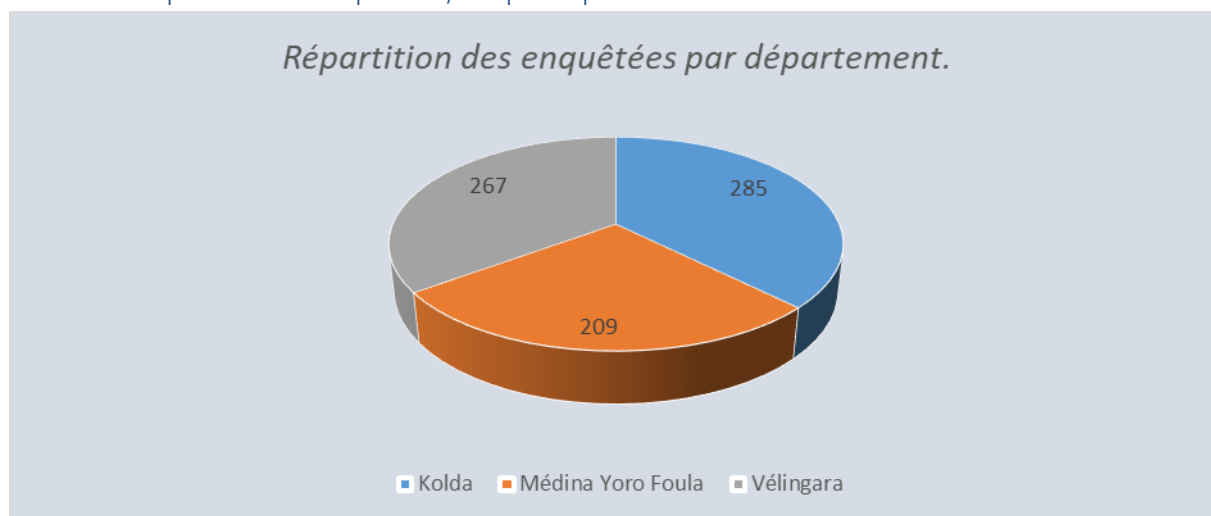
En matèria d'educació, hi ha una forta inscripció de nenes/noies a primària, el 94,04% davant del 91,35% entre els nens/nois (dades de la Inspecció Acadèmica -IA- del 2017-2018). Tanmateix, aquesta taxa disminueix a educació secundària i superior, un 24,77% entre els nois davant del 18,39% entre les noies de secundària (dades de la IA del 2017-2018). Aquest fet està especialment relacionat amb el matrimoni precoç i l'embaràs, la pobresa, però també amb estereotips de gènere que no fomenten que les nenes/noies continuïn els seus estudis. A aquest fet s'afegeix la sobrecàrrega de les nenes/noies amb tasques domèstiques que redueixen el seu rendiment a l'escola.

Les relacions de gènere es caracteritzen a la regió de Kolda per fortes desigualtats, generalment perjudicials per a les dones, a tots els nivells a causa del caràcter patriarcal de la societat on les creences i les pràctiques.

5.2 Característiques de la mostra⁶

5.2.1 Distribució geogràfica dels enquestats/des

Gràfica 3 : Repartició dels enquestats/des per departament

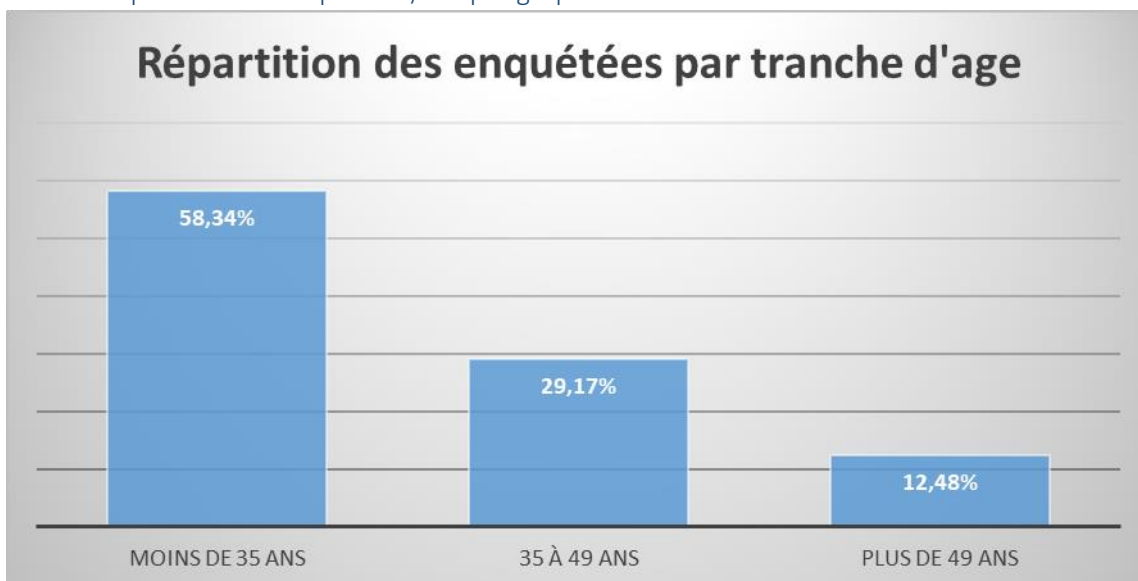

L'estudi s'ha realitzat als tres departaments de la regió de Kolda (Kolda, MYF i Vélingara). En cadascun d'aquests departaments es van seleccionar localitats urbanes i rurals per representar una gran varietat de perfils ètnics i socioeconòmics. Es van visitar un total de 40 pobles de 29 municipis. Un total de 761 dones van ser entrevistades amb el qüestionari, de les quals 285 a Kolda, 209 a MYF i 267 a Vélingara. A més de les enquestes qualitatives, es van fer 4 grups focals amb les següents franges d'edat:

- Nenes de 6 a 14 anys
- Noies de 15 a 24 anys
- Dones majors de 24 anys
- Líders religiosos i d'opinió

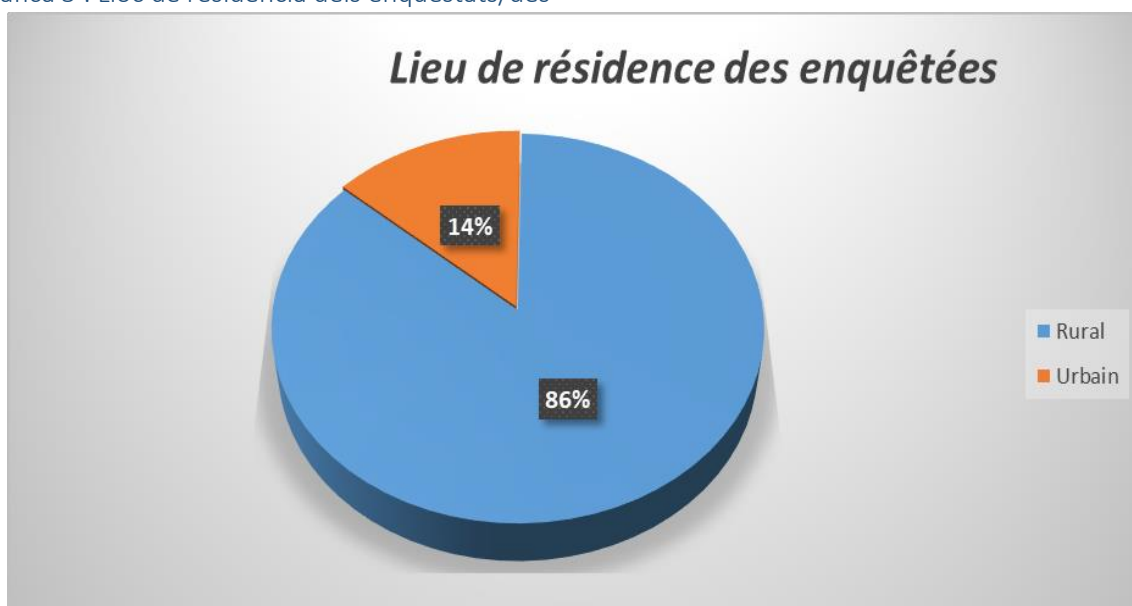
⁶ Nota explicativa per la interpretació de les gràfiques: el lector/a constatarà que a algunes gràfiques la suma de les diferents columnes sobrepassa el 100%. Això es degut a que cada columna ha de ser interpretada en base al nombre total de la mostra entrevistada, ja que cada subjecte de l'estudi pot haver viscut més d'un tipus de violència. Per comprendre millor això es pren com a referència la gràfica 14. Cada columna d'aquesta gràfica s'ha d'interpretar en relació al 100% de les enquestes: el 85% de dones van respondre haver sofert MGF. Dins d'aquest mateix grup de dones n'hi ha que han sigut, a més a més, víctimes de matrimoni precoç (73%) i/o matrimoni forçat (59%).

Gràfica 4 : Repartició dels enquestats/des per grups d'edat

També es van realitzar entrevistes amb actors de l'administració pública i de la societat civil presents a la regió.

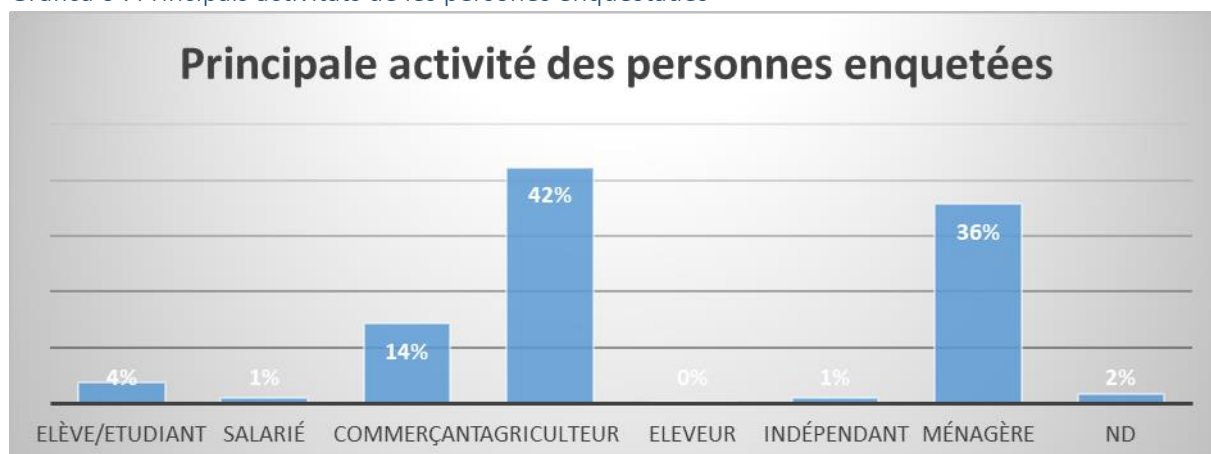
Gràfica 5 : Lloc de residència dels enquestats/des

Les enquestes es van fer principalment a les zones rurals.

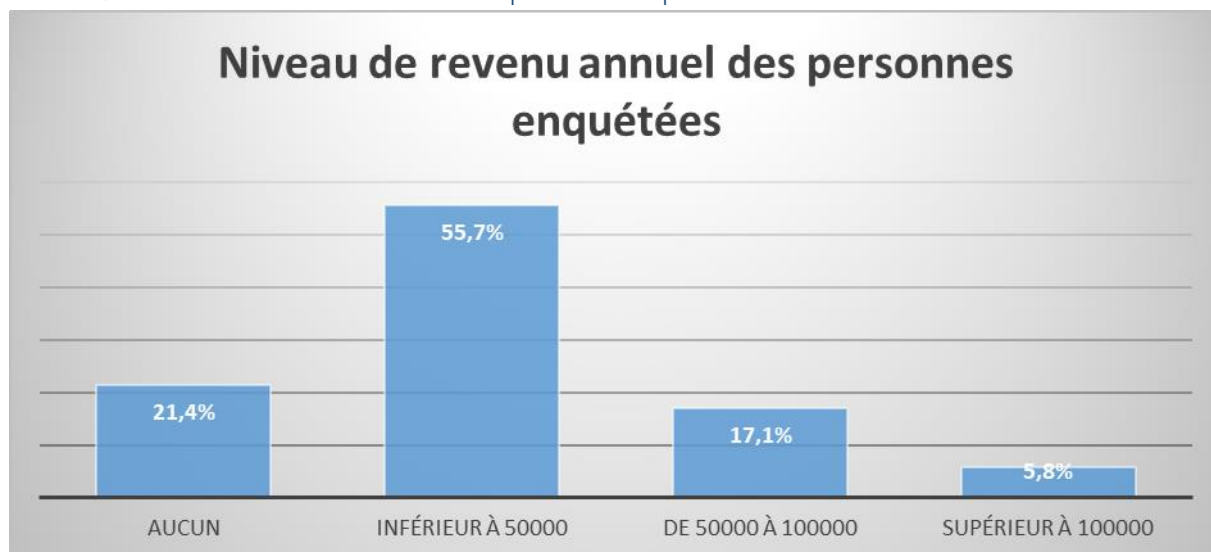
5.2.2 Caractéristiques économiques de la mostra:

Gràfica 6 : Principals activitats de les persones enquestades

La gràfica mostra les principals activitats desenvolupades per les dones: l'agricultura representa el 42%, seguida del comerç que representa el 14%. Cal destacar que el 36% de les dones entrevistades no realitza cap activitat generadora d'ingressos. Tot i això, és important tenir en compte que, encara que siguin propietàries de petit bestiar, no es consideren ramaderes.

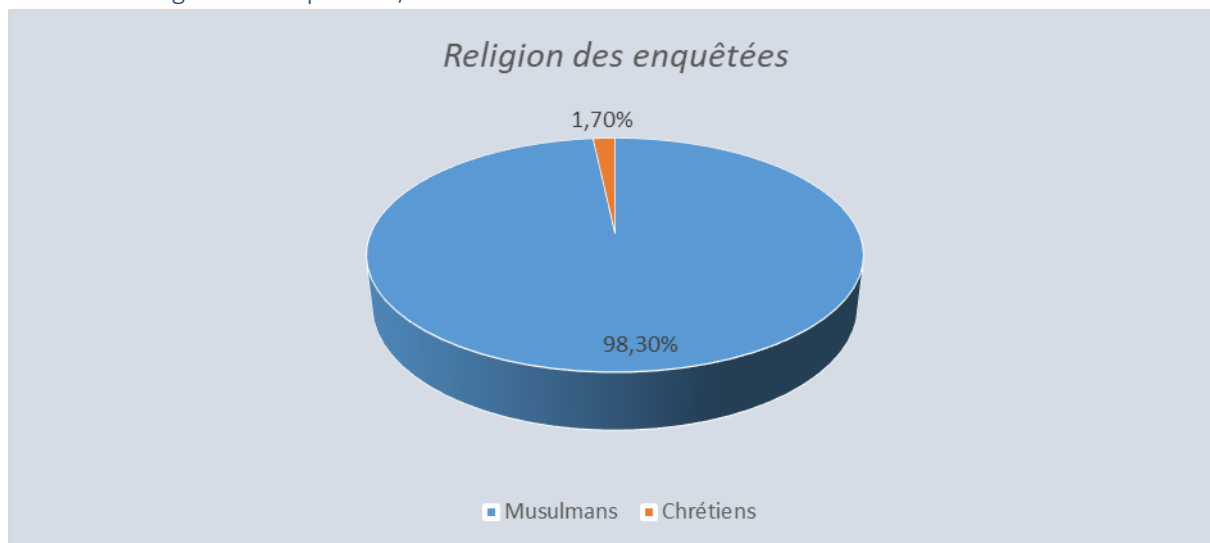
Gràfica 7 : Nivell de recursos anuals de les persones enquestades

S'aprecien baixos ingressos en les dones a causa de la manca de valoració de les activitats productives i reproductives de la dona i de la seva baixa presència en activitats que generen ingressos.

5.2.3. Característiques socioculturals de la mostra:

Gràfica 8: Religió dels enquestats/des

La mostra està composta principalment per dones musulmanes (98,3%).

Gràfica 9 : Repartició per ètnia dels enquestats/des

La composició ètnica està fortament dominada per les ètnies fulbé (76,3%) i mandinga (11,4%).

5.3 Tipologia i prevalença de les VBG a la regió de Kolda

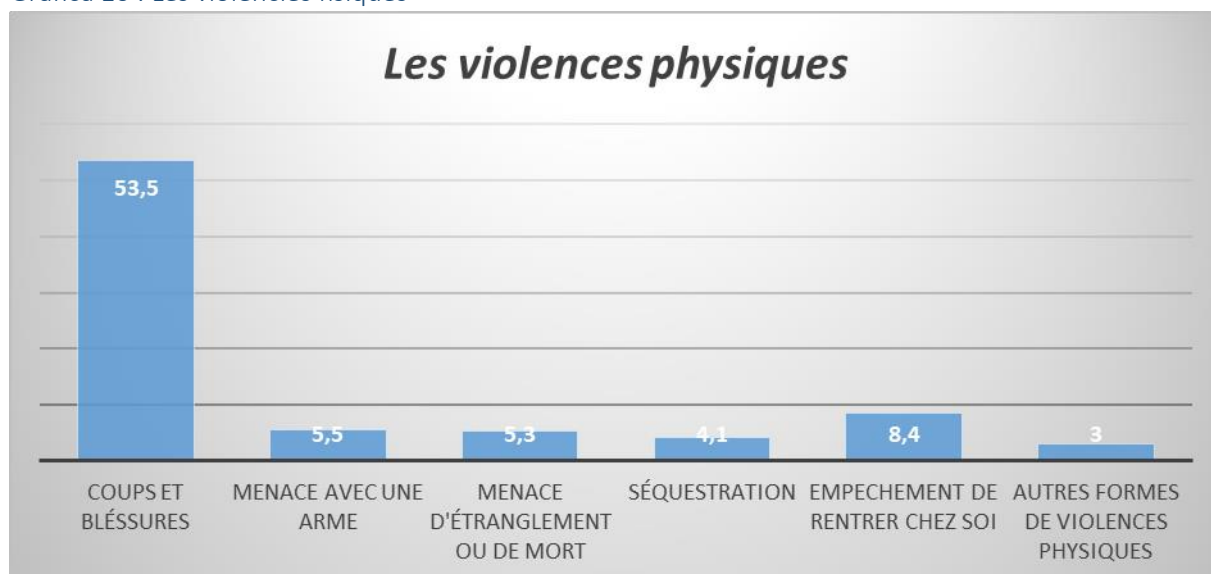
La violència contra les dones i les nenes s'ha classificat segons les següents tipologies:

- Violència física
- Violència sexual
- Violència psicològica, moral i emocional
- Violència econòmica
- Violència d'origen cultural

Aquesta tipologia de violència es manifesta de diferents formes:

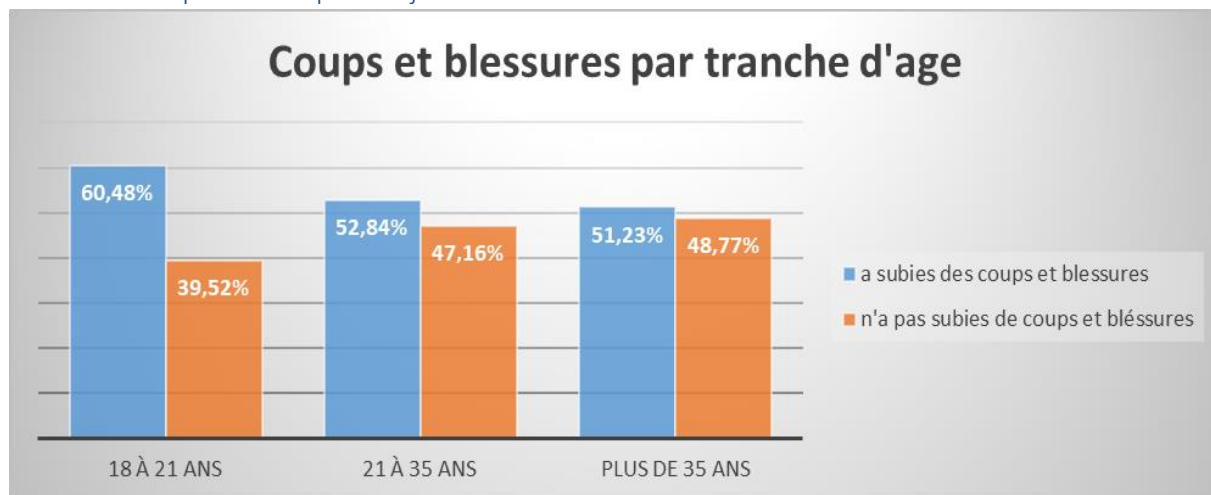
5.3.1 La violència física

Gràfica 10 : Les violències físiques

Aquesta gràfica analitza la proporció de dones que han sofert violències físiques dins les diferents formes. Es constata que les dones i les nenes sofreixen més freqüentment cops i ferides.

Gràfica 11 : Cops i ferides per franja d'edat

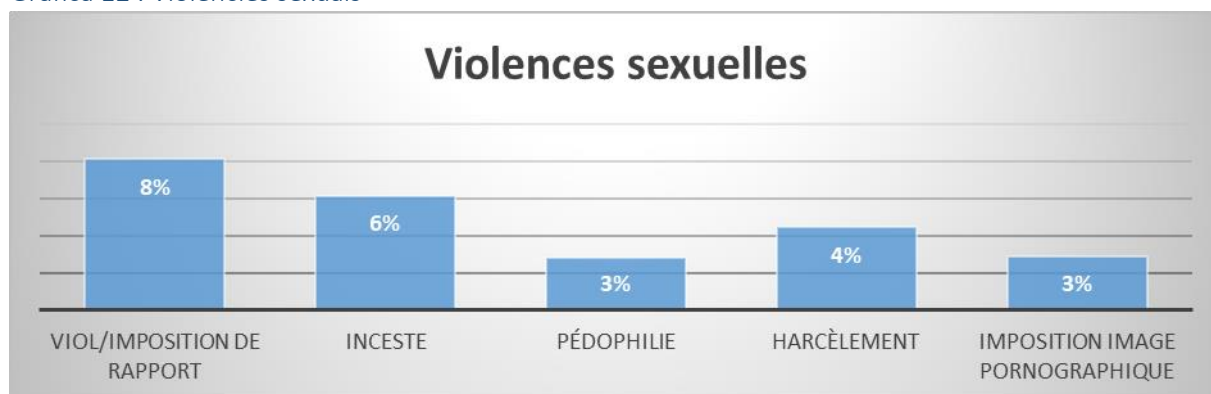
Una de cada dues dones ha estat agredida físicament.

La prevalença d'assalt als grups de 21 a 35 anys i majors de 35 anys s'explica per la freqüència de violència domèstica.

Els grups focals realitzats amb noies de 6 a 14 anys mostren que estan molt exposades al càstig corporal perquè està acceptat en les normes d'educació tradicional tot i que està prohibit als textos i lleis.

5.3.2 La violència sexual

Gràfica 12 : Violències sexuals

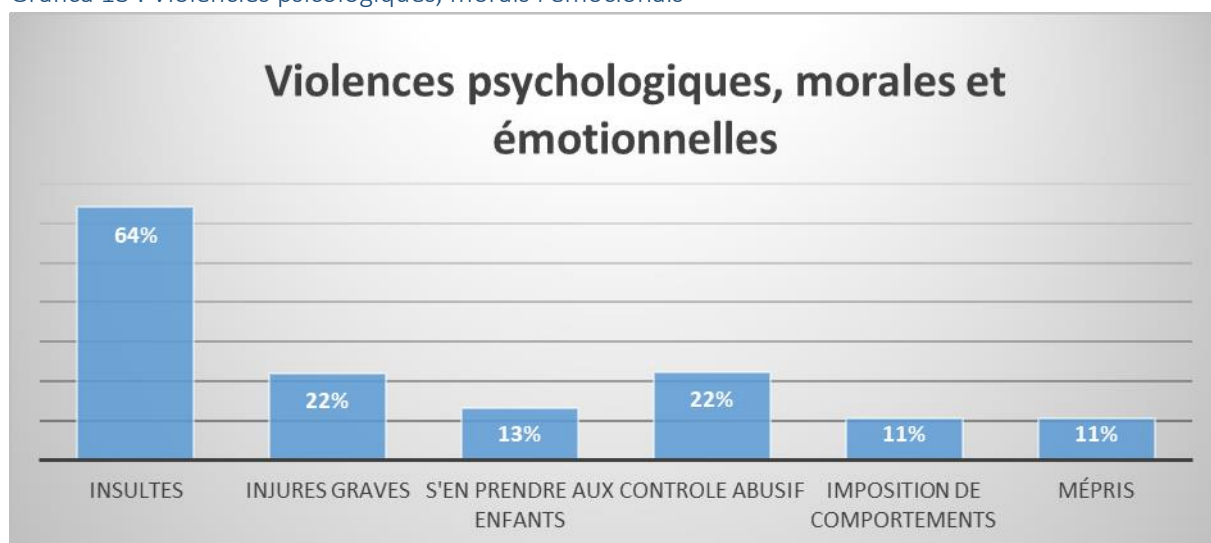

Aquesta gràfica mostra la proporció de dones que han declarat haver sofert una o diverses de les violències sexuals citades.

Tot i que les proporcions són inferiors a les de la violència física, la violència sexual està molt estesa a les comunitats, però sovint no s'informa a causa del silenci de les víctimes, les seves famílies i la comunitat.

5.3.2 La violència psicològica, moral i emocional

Gràfica 13 : Violències psicològiques, morals i emocionals

Aquesta gràfica mostra la proporció de dones que han declarat haver sofert una o diverses formes de violències psicològiques, morals i emocionals.

El maltractament verbal (insults i injúries) representa el 86% de la violència moral trobada a l'enquesta, fet que mostra una banalització d'aquest tipus de violència a la comunitat.

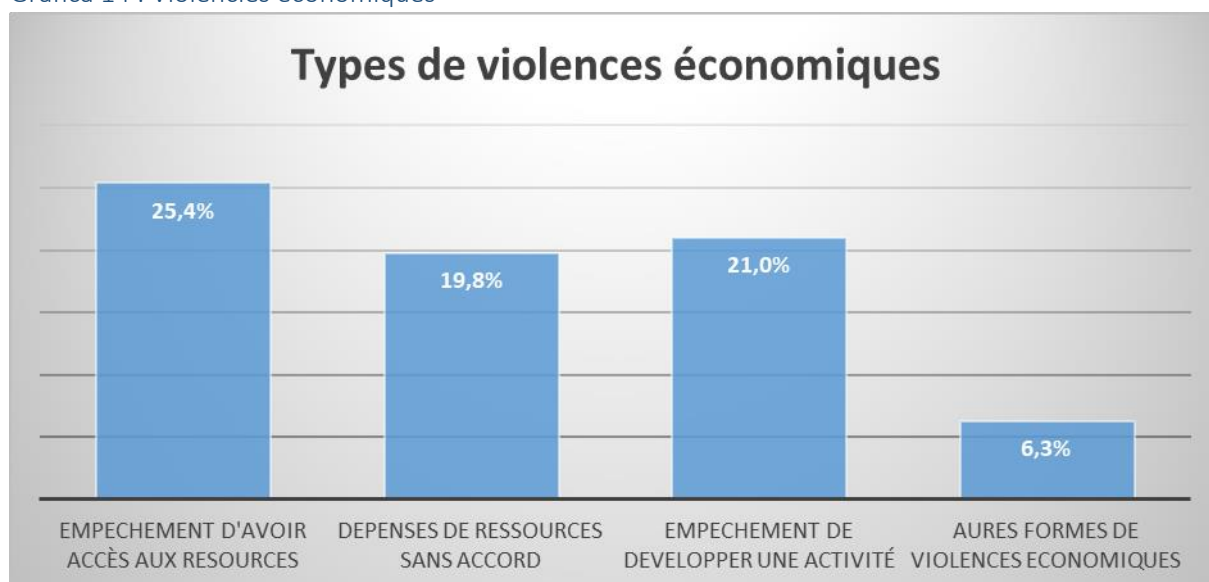
A més d'aquests tipus de violència, el grup d'edats del 6 a 14 mostra la manca del registre de naixement dels infants com a forma de violència ja que impedeix la seva escolarització.

Taula 2 : Proporció de persones que pateixen insults

Franja d'edat	Percentatge
18 a 21 anys	71,77%
21 a 35 anys	63,35%
Més de 35 anys	61,75%

5.3.3 La violència econòmica

Gràfica 14 : Violències econòmiques

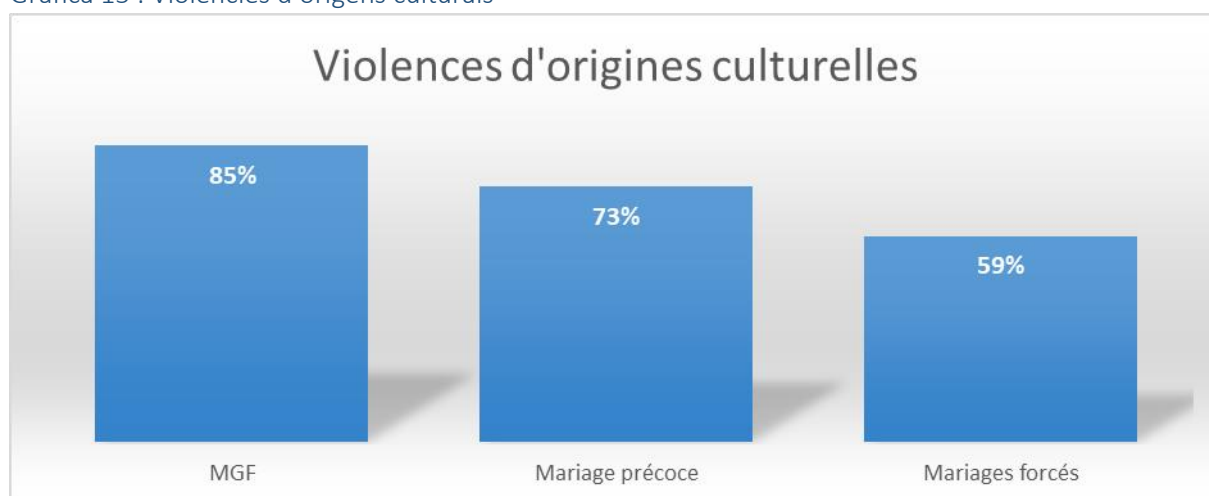

Pel que fa al pla econòmic, les dones s'han pronunciat sobre les formes més recurrents a les que s'enfronten.

El baix nivell d'ingressos de les dones (veure el gràfic N° 7) i la manca de control sobre els recursos reforcen la seva vulnerabilitat a la violència en general i a la violència econòmica en particular.

5.3.4 La violència d'orígens culturals

Gràfica 15 : Violències d'orígens culturals

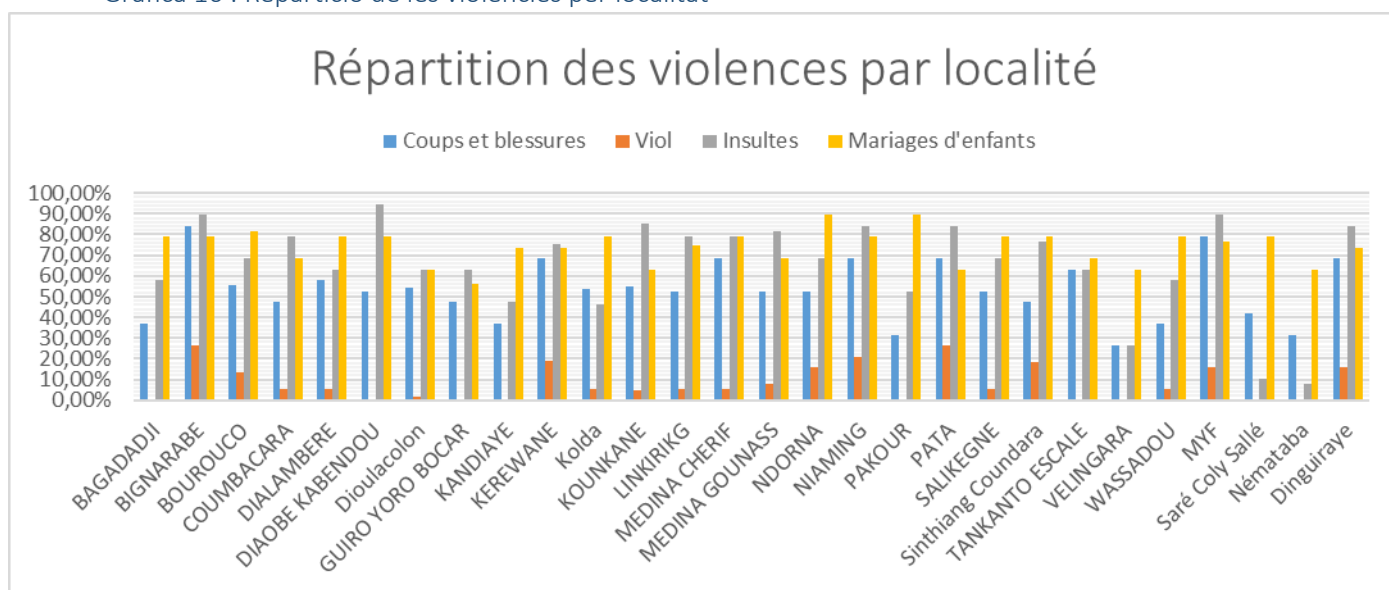
Algunes pràctiques culturals són, cada cop més, considerades com a nefastes per a la salut. La MGF, els matrimonis precoços i/o forçats són considerats com formes de violències d'origen cultural, patides per successivament el 85%, el 73% i el 59% de les dones enquestades.

L'edat mitjana del matrimoni és de 16 anys i l'edat mitjana primer embaràs de 17.

Observem que les pràctiques tradicionals persisteixen malgrat l'existència d'una llei que les prohibeixi. Aquesta persistència es justifica pel desconeixement i l'ús d'enfocaments pedagògics inapropiats.

5.4. Zones de risc i vulnerabilitat de la violència contra les dones i les nenes a la regió de Kolda

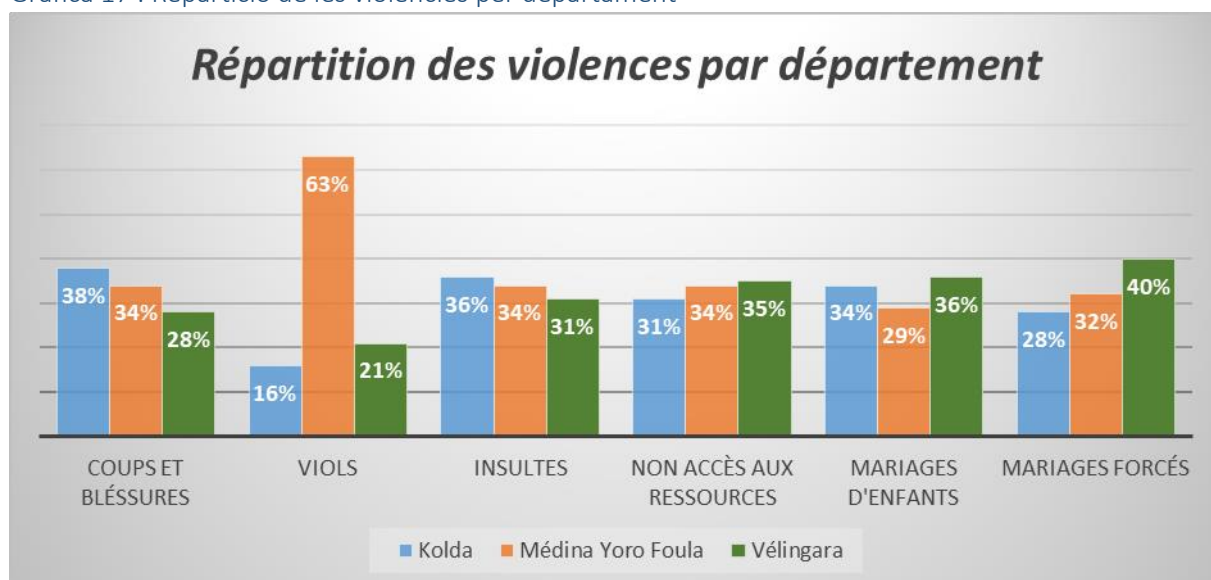
Gràfica 16 : Repartició de les violències per localitat

Per cada tipus de violència, la forma més recurrent ha estat analitzada per localitat.

Troblem que a totes les localitats estudiades, la violència física, moral i sexual augmenta. Els casos de violació són menors en comparació amb altres tipus de violència perquè sovint no es denuncien. La taxa, més baixa a les zones urbanes (Kolda i Vélingara), s'explica per la proximitat de les estructures i institucions amb competències de protecció (polícia, gendarmeria i jutjats).

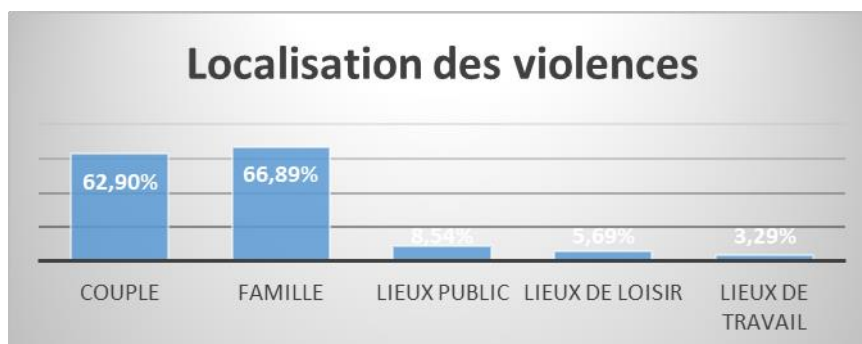
Gràfica 17 : Repartició de les violències per departament

Observem que els casos de violació són molt més recurrents al departament de MYF (63%) que en els altres dos. Això es pot explicar per la debilitat de les accions realitzades en la lluita contra les VBG, així com per la insuficiència d'estructures i institucions de protecció d'aquest departament.

Pel que fa als matrimonis forçats i els matrimonis infantils, les taxes són més altes al departament de Vélingara.

Gràfica 18 : Localització de les violències

Aquesta violència es localitza sovint a les cases. Sovint és comesa pel cònjuge, un parent proper o un membre de la família. La major part de la violència es produeix en la parella i en l'entorn familiar que suposadament és l'entorn més segur per a l'individu.

El focus específic per edats és:

"Entre els 6 i 14 anys, la violència es perpetra principalment a les llars i a l'escola"

"Entre els 15 i 24 anys, la violència sol tenir lloc a les llars i en llocs públics"

"Més enllà del 24 anys, la violència es produeix sovint a les llars, escoles i llocs de treball"

Els autors de les violències

Aquesta violència sovint es perpetra segons el grup d'edat:

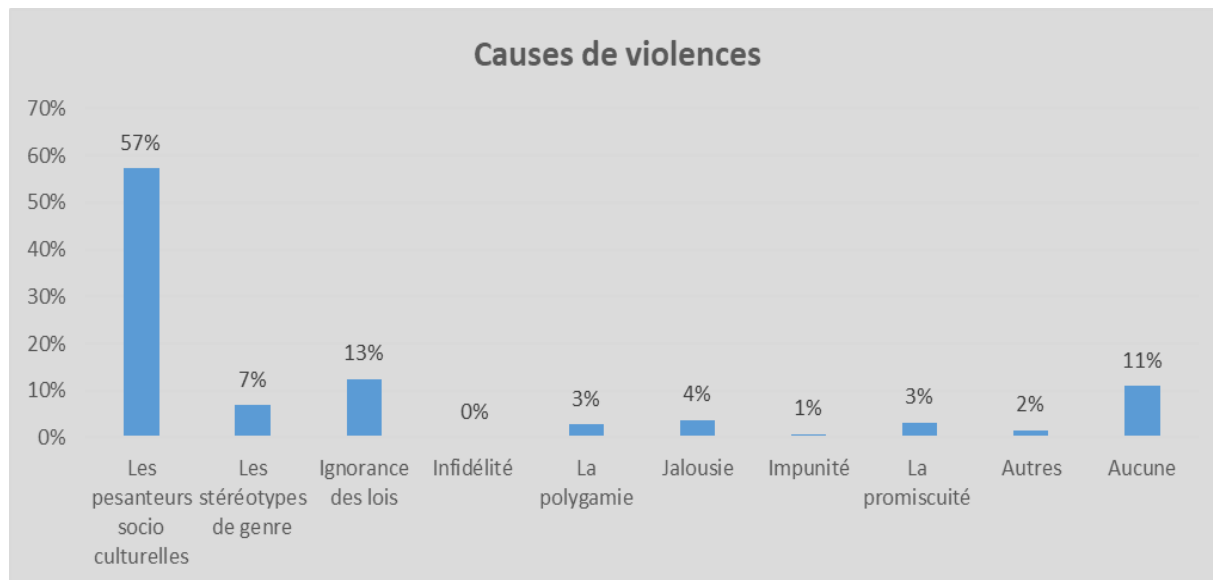
"Les nenes de 6 a 14 anys consideren els pares i professors com a autors d'aquestes violències".

"Entre els 15 i 24 anys, els pares/tutors, veïns, són els principals autors de la violència. A la zona de Vélingara es creu que els treballadors de les empreses de construcció i els jornalers de temporada també són autors de violència".

"Per a les persones majors de 24 anys, els principals autors de violència són pares/marits/co-esposes i tutors, fills, professors i empresaris".

5.5. Percepció sobre les causes de les violències contra dones i nenes

Gràfica 19 : Causes de les violències

Entre les causes de la violència predominen les càrregues socioculturals i el desconeixement de les lleis.

La síntesi dels grups focals, a primera vista, ens mostra un conjunt de fets i percepcions de les causes de la violència sobre les quals podem fer les següents observacions:

- La violència contra les dones i les nenes té múltiples i diverses causes amb responsabilitats compartides entre les institucions, la comunitat i l'entorn social;
- Les causes són alhora endògenes, és a dir, els orígens de les quals es troben a la pròpia família, però també exògenes, és a dir, les manifestacions es poden observar a la llar, però l'origen és extern a la família;
- Les causes més recurrents, identificades per gairebé tots els grups focals, estan relacionades amb la pobresa, les representacions socioculturals de les dones i les nenes i factors estructurals.

Sovint, la pobresa és citada com a causa de violència i s'expressa en el resum com a "situació econòmica desfavorable" o "falta de mitjans" o "falta d'accés als equips per alleugerir el treball i els factors i els mitjans de producció".

La infidelitat, malgrat tenir una baixa taxa, és una causa de violència, però sovint no és mencionada per la comunitat perquè es considera que forma part de la intimitat de la llar.

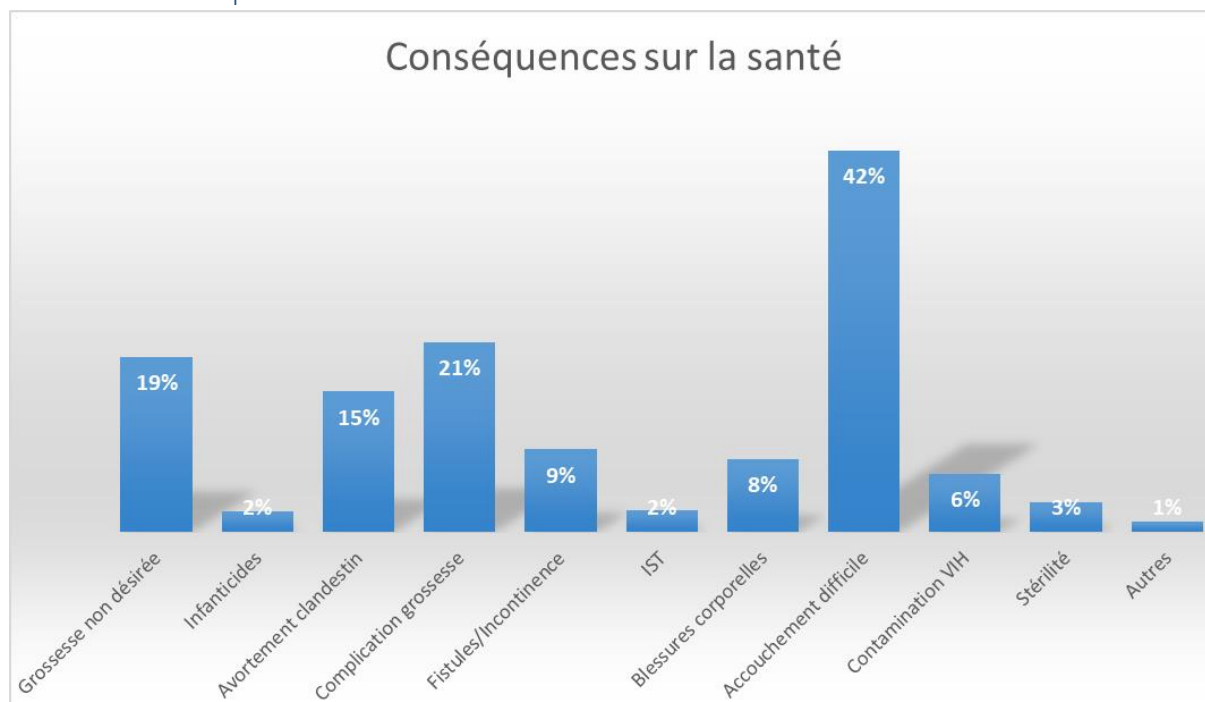
Les gelosies que sorgeixen com a causa de violència a les llars poligàmiques les experimenten les dones i/o el marit i la dona.

5.6. Conseqüències de la violència contra les nenes i les dones

Pel que fa a les conseqüències, cada dona n'ha citat diverses referents als aspectes sanitaris, psicològics i emocionals, familiars, socials i econòmics.

5.6.1 A nivell sanitari

Gràfica 20 : Conseqüències a nivell sanitari

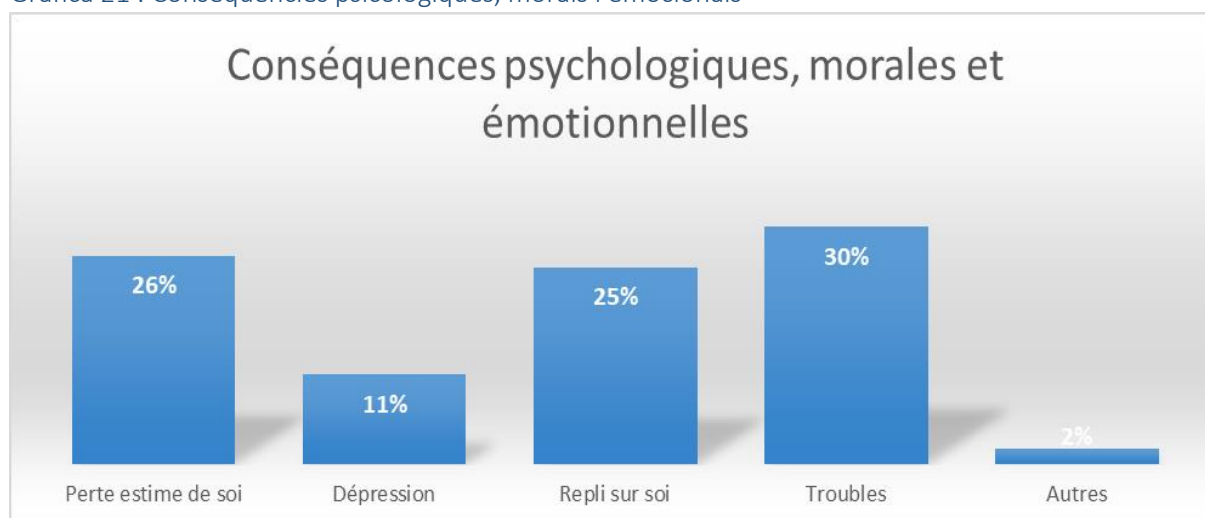

La violència observada té un impacte bastant negatiu en la salut. Les conseqüències en el moment del part són les més conegudes de tal violència. Això es veu reforçat pels grups focals on alguns afirmen que les dones moren mentre pareixen.

Les dones consideren la manca d'infraestructures sanitàries i la qualitat de l'acollida com una forma de violència, que es justifica en un enfocament adequat (dret a la salut).

5.6.2 A nivell psicològic i emocional

Gràfica 21 : Conseqüències psicològiques, morals i emocionals

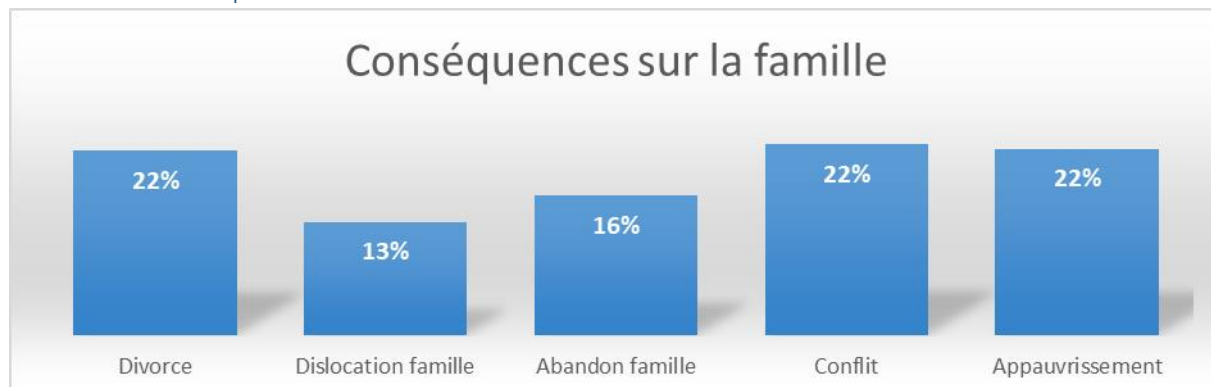

Els traumes són els efectes més observats de la violència. Aquests efectes, difícils de detectar, deixen rastres profunds d'autoestima que poden provocar depressió.

Els insults entre pares afecten profundament els nens/nenes que els presencien.

5.6.3 A nivell familiar

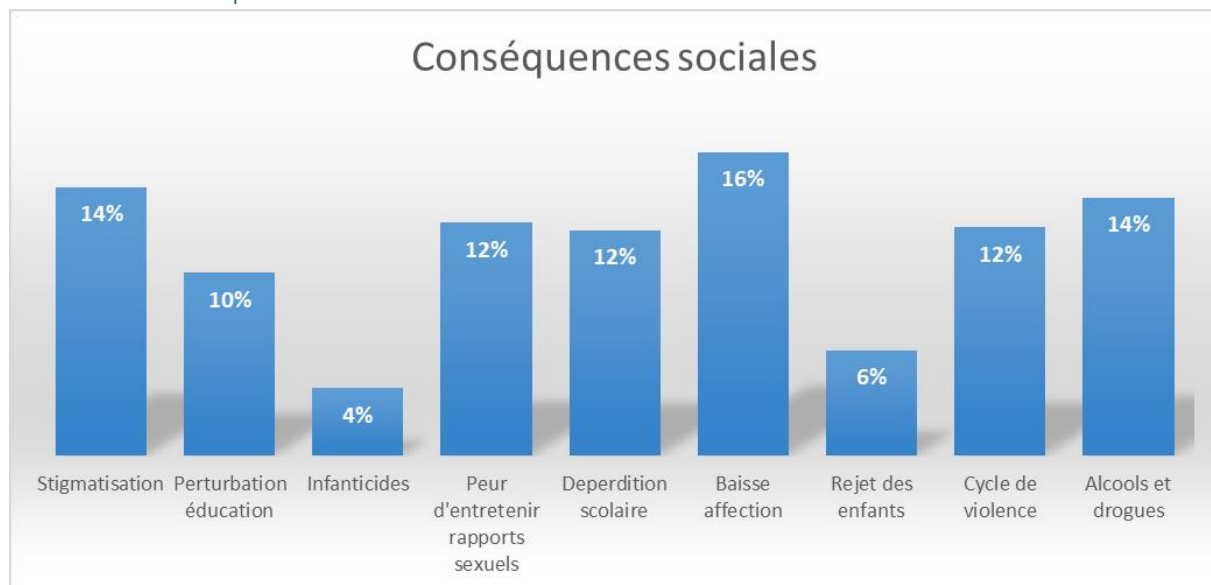
Gràfica 22 : Conseqüències familiars

A la família, la violència té un impacte negatiu, provocant una deslocalització familiar, divorci i conflicte en la parella, que afecta negativament l'educació dels fills i el seu rendiment escolar.

5.6.4 A nivell social

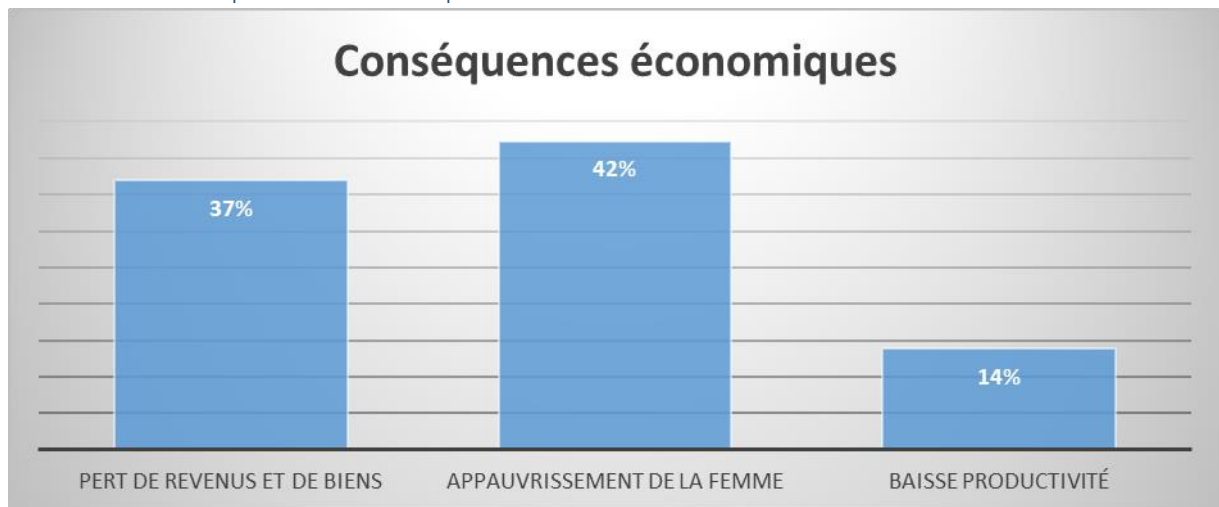
Gràfica 23 : Conseqüències socials

Destaquem efectes força negatius sobre la cohesió social amb el desenvolupament de pràctiques com el consum d'alcohol i drogues.

5.6.5 A nivell econòmic

Gràfica 24 : Conseqüències econòmiques

Es desprèn del gràfic anterior que la pèrdua d'ingressos i l'empobriment de les dones són les principals conseqüències econòmiques que afecten negativament el benestar de les llars.

5.7. Coneixement del marc legal i reglamentari

Els grups focals revelen que la comunitat ignora la majoria de les disposicions legals de protecció i repressió contra la violència contra les dones i les nenes. Tot i això, especifiquen conèixer la prohibició de certs tipus de violència com ara la MGF, la violació, els matrimonis amb menors, els abusos físics, etc. Els nens/es d'entre 6 i 14 anys, que afirmen que la no declaració al registre civil constitueix violència, demostra que són conscients de certs drets de primera generació (dret a la identitat). El mateix passa amb l'abús físic a les escoles.

5.8. Respostes de la comunitat davant de les VBG a la regió de Kolda

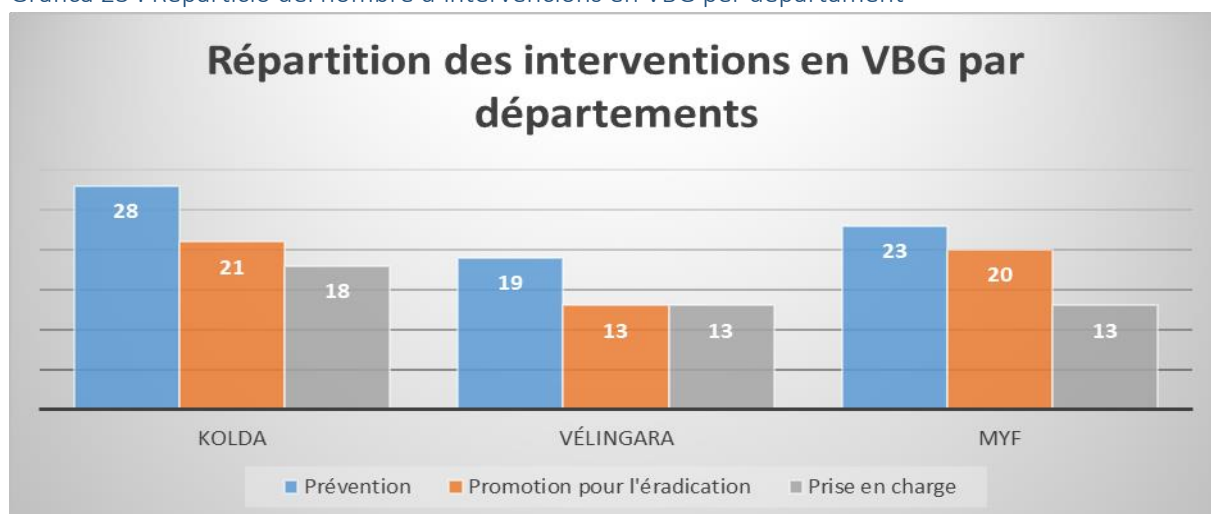
La comunitat disposa d'una sèrie de mecanismes endògens per gestionar els casos de violència. Aquests mecanismes es resumeixen per:

- Mediació dins de la família o entre famílies
- Mediació per part de les autoritats locals
- Comitès de vigilància i advertència de violència

5.9 Mapeig d'intervencions contra les VBG a la regió de Kolda

Hi ha una presència molt més forta de treballadors/es contra les VBG al departament de Kolda en el sector de la prevenció, així com en la promoció de l'erradicació i l'atenció.

Gràfica 25 : Repartició del nombre d'intervencions en VBG per departament

A més a més d'actors privats, trobem públics que participen més en el sector assistencial. Els principals mecanismes utilitzats per aquestes institucions són la mediació i la referència/trasllat. D'altra banda, es troben amb algunes dificultats relacionades amb la insuficiència de recursos humans i mitjans logístics, així com els obstacles socioculturals.

VI. RECOMANACIONS/RUTES D'ACCIÓ PER A LA LLUITA CONTRA LES VBG

6.1. Recomanacions

6.1.1. Recomanacions a la comunitat

- ✓ Sensibilitzar sobre les formes de violència, la seva magnitud i les seves conseqüències sobre la família i la comunitat.
- ✓ Capacitat de les organitzacions comunitàries de base per promoure i protegir els drets de les dones i infants.
- ✓ Promoure l'apoderament socioeconòmic de les dones.
- ✓ Donar suport a la integració socioeconòmica dels/les supervivents.
- ✓ Donar suport/guiar mecanismes endògens en la lluita contra la violència.
- ✓ Enfortir el diàleg inter-generacional sobre qüestions de violència de gènere.
- ✓ Popularitzar les lleis de protecció de les dones i infants a nivell comunitari.
- ✓ Sensibilitzar sobre la importància del Registre Civil.

6.1.2. Recomanacions a les col·lectivitats territorials

- ✓ Fer coaching de dones electes per a una participació de qualitat en els òrgans de presa de decisions.
- ✓ Promoure pressupostos amb enfocament de gènere.
- ✓ Capacitar els/les electes sobre les lleis que protegeixen les dones i els infants.
- ✓ Reforçar el sistema de Registre Civil.

6.1.3. Recomanacions a l'Estat

- ✓ Descentralitzar els serveis de protecció i atenció dels/les supervivents.
- ✓ Assignar personal especialitzat per a donar suport als/les supervivents.
- ✓ Enfortir la capacitat del SDS (Schéma Directeur de la Statistique) i del personal sanitari en els procediments operatius estàndard (POE) per a l'atenció dels/les supervivents de la violència.
- ✓ Implementar a cada departament almenys una casa de justícia (*maison de justice*).

6.1.4. Recomanacions per a organitzacions de la societat civil i altres socis

- ✓ Harmonitzar les intervencions reforçant i dinamitzant els marcs de consulta sobre la lluita contra la violència de gènere.
- ✓ Fomentar la sinergia del suport dels socis tècnics i financers.
- ✓ Enfortir la capacitat dels òrgans per organitzar i implementar accions contra les VBG
- ✓ Promoure enfocaments culturals en la lluita contra les VBG
- ✓ Establir un observatori regional per al seguiment i l'alerta sobre les VBG

6.2 Línies d'actuació per a la lluita contra les VBG

- **Desenvolupar un programa de creació de capacitat de les OCB per tal de combatre les VBG**
 - Capacitar els *relais* (agents comunitaris) de prevenció i atenció de la comunitat (Bajenu Gox, para-juristes, clubs de noies, educador/es entre iguals, líders comunitaris, presentadors/es de ràdio comunitària, etc.).
 - Organitzar campanyes de comunicació de masses sobre drets humans i marc legal, drets econòmics socioculturals, pràctiques nocives, la importància del Registre Civil, (consultes legals, emissions radiofòniques, xerrades, Visites a Domicili (Visites a Domicili), fòrums ...)
 - Posar en marxa dispositius de comunicació interpersonals (domèstics) i inter-generacionals (comunitaris) amb un programa de formació adaptat als *relais* de la comunitat.
 - Promoure mecanismes i pràctiques endògenes per a la protecció de les dones i els infants.
- **Desenvolupar un programa de creació de capacitats de l'Estat i de les seves branques (antenes) per promoure i protegir els drets de les dones i els infants**
 - Enfortir les capacitats de les autoritats locals per a una governança participativa amb enfocament de gènere i a la protecció dels drets de les dones i els infants.
 - Acompanyar les dones electes per a una participació de qualitat en els òrgans de decisió.
 - Incidència política davant les autoritats públiques per a l'establiment d'estructures i recursos humans especialitzats per tractar les violències.

- Enfortir la capacitat del SDS i del personal sanitari en els procediments operatius estàndard (POE) per a l'atenció dels/les supervivents de la violència.
- **Promoure la consulta i l'harmonització de les intervencions**
- Potenciar les plataformes que treballen contra les VBG.
- Configura un observatori de les VBG amb un sistema d'informació operatiu unificat i operatiu (base de dades, número d'assistència gratuït, etc.)
- **Promoure enfocaments culturals en la lluita contra les VBG**
- Organitzar Camps d'Educació en Patrimoni Cultural.
- Desenvolupar estratègies de comunicació que tinguin en compte els determinants socioculturals de la resistència (tradicions, religió, coneixements, etc.).
- **Donar suport a l'apoderament socioeconòmic de les dones**
- Desenvolupar l'accés a un sistema de crèdit adaptat.
- Potenciar l'emprenedoria i l'alfabetització financera de les dones.

CONCLUSIONS

Aquest estudi té com a objectiu contribuir a posar de manifest el fenomen de la violència contra les dones i les nenes i s'ha realitzat de manera participativa amb tots els actors implicats en la lluita.

Els resultats han posat de manifest que la dona/nena continua sent vulnerable a la violència malgrat tot l'arsenal legal destinat a protegir-la. De fet, les càrregues socioculturals i el desconeixement dels drets afavoreixen la persistència de pràctiques nocives per al desenvolupament de les dones i les nenes.

Que la violència es produeix en la majoria dels casos dins de la unitat familiar que se suposa que és protectora de tots els seus membres, desafia els fonaments de la societat senegalesa. Caldrà qüestionar els valors culturals favorables a la protecció de la dona i dels infants per construir un argument a favor d'una societat justa i equitativa. Així, el sistema educatiu en conjunt (família, escola, comunitat, etc.) tindrà un paper impulsor en el canvi de conducta necessari en relació amb la violència contra les nenes i les dones.

La multiplicitat d'actors que treballin per prevenir, gestionar i promoure l'erradicació de la violència de gènere a la regió de Kolda requerirà sinergia d'intervencions entre actors públics i privats. Els cursos d'acció recomanats van en aquesta direcció.

L'objectiu final és l'erradicació de la violència contra les dones i les nenes ja que un sol cas en una comunitat és massa.

BIBLIOGRAFIA

Textos de lleis, plans i polítiques:

- L'estratègia nacional per la igualtat i l'equitat de gènere (SNEEG) (2016-2035)
- Pla nacional d'acció multisectorial per l'erradicació de les violències de gènere i la promoció dels drets humans, 2017-2021
- Pla Senegal Emergent, 2015 amb horitzó al 2035
- Política de gènere i estratègia de la regió de Kolda, 2014

- L'estratègia nacional per a la promoció dels drets i la protecció de la infància, 2013
- Constitució del Senegal, 2001
- Codi Penal del Senegal, 2018
- Carta de Kurukan Fuga, 1236

Informes d'estudi

- AJS/: Informe anual, Kolda, 2018
- Human Rights Watch: Informe sobre Explotació sexual, assetjament i abús a escoles secundàries del Senegal, 2018
- ONG FODDE: Informe diagnòstic de les relacions de gènere a Kibassa, Darou Salam i Djida Lamine, 2017
- ANDS: EDS 2015 i violència de gènere, 2017
- ONG FODDE: Informe diagnòstic de les relacions de gènere a Ndorna i Bourouco, 2017
- ANDS: Demographic and Health Survey Report (DHS-Continuous), Senegal, 2016
- GESTES / Senegal: Informe tècnic final sobre la violència de gènere al Senegal: prevenció com a alternativa als perills de la seguretat i la justícia, 2015
- AJS / Senegal: Informe secundari sobre la implementació del Senegal de la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona, 2013,
- ONU Dones: Informe d'estudi sobre la situació de violència de gènere a les regions de Dakar, Matam, Kolda, Tambacounda i Ziguinchor, 2008
- ME / DEMSG / USAID / PAEM / BN / Senegal: Informe sobre estudis sobre violència contra les nenes a les escoles, 2008

Guies i altres articles

- UNFPA: Eina de classificació de la violència de gènere. Guia de l'usuari
- Ministeri de gènere i relacions amb associacions de dones africanes i estrangeres: violència de gènere: junts, lluitem contra la violència de gènere pel respecte a la dignitat humana, 2010

ANNEXES

Apèndix 1: Guia d'entrevista +24 anys

GUIA D'ENTREVISTA + 24 ANYS

1. Quins tipus de violència trobeu a la vostra comunitat?
2. On s'observen amb més freqüència (família, parella, llocs públics, lloc de treball ...)?
3. Qui són els autors d'aquesta violència? (parens, fills, veïns, estrangers ...)?
4. Especificar els autors per tipus de violència (física, psicològica / emocional, sexual, econòmica, cultural).
5. Quines són les causes o arrels de la violència (socials, culturals, econòmiques ...)?
6. Quins són els efectes o conseqüències d'aquesta violència en la vostra salut i educació (físic, mental, psicològic ...)?

7. Quines lleis coneixeu sobre VBG?
8. Alguna vegada heu denunciat violència?
En cas afirmatiu, com?
Si no, per què?
9. Com es resolen els casos de VBG a la vostra comunitat?
10. Què es pot fer per acabar amb la VBG de la vostra comunitat?

Apèndix 2: Guia d'entrevista 15-24 anys

GUIA D'ENTREVISTA 15-24 ANYS

1. Quins tipus de violència heu trobat a la vostra comunitat?
2. On s'observen amb més freqüència (família, parella, llocs públics, lloc de treball ...)?
3. Qui són els autors d'aquesta violència? (pares, professors, veïns, estrangers ...)?
4. Quines són les causes o arrels de la violència (socials, culturals, econòmiques ...)?
5. Quins són els efectes o conseqüències d'aquesta violència sobre la vostra salut i la vostra escolarització (física, mental, psicològica ...)?
6. Quines lleis coneixeu sobre VBG?
7. Alguna vegada heu denunciat violència?
Si és així com?
Si no, per què?
8. Com es resolen els casos de VBG a la vostra comunitat?
9. Què es pot fer per acabar amb la VBG a la vostra comunitat?

Apèndix 3: Guia d'entrevista 6-14 anys

GUIA D'ENTREVISTA 6-14 ANYS

1. Quins tipus de violència heu trobat a la vostra comunitat?
2. On s'observen amb més freqüència (família, parella, llocs públics, lloc de treball ...)?
3. Qui són els autors d'aquesta violència? (pares, professors, veïns, estrangers ...)?
4. Quines són les causes o arrels de la violència (socials, culturals, econòmiques ...)?
5. Quins són els efectes o conseqüències d'aquesta violència sobre la vostra salut i la vostra escolarització (física, mental, psicològica ...)?

Apèndix 4: Guia d'entrevista amb líders d'opinió

GUIA D'ENTREVISTA AMB LÍDERS RELIGIOSOS/ES I D'OPINIÓ

1. Quins tipus de violència heu trobat a la vostra comunitat?
2. Quins efectes té aquesta violència a la comunitat?
3. Com es tracta dels casos de violència contra dones i nenes a la comunitat?

4. Què en penses de la legislació vigent sobre violència contra les dones i les nenes?
5. Quines recomanacions podríeu fer per combatre la violència contra les dones i les nenes?

Apèndix 5: Guia d'entrevista amb institucions

GUIA D'ENTREVISTA AMB LES INSTITUCIONS: DESENVOLUPAMENT COMUNITARI

1. Quins són els plans i programes de l'Estat en la lluita contra les VBG?
2. Quines són les localitats que abasten en aquestes intervencions? (Regió, departaments, municipis, pobles / barris)?
3. Quines són les principals dificultats que us heu trobat en la implementació de les vostres activitats?
4. Quins són els vostres mecanismes d'afrontament per a supervivents de VBG?
5. Quines són les barreres per fer complir les lleis contra les VBG?
6. Quines recomanacions podríeu fer per millorar l'eficàcia de la lluita contra les VBG?

Apèndix 6: Guia d'entrevistes amb institucions

GUIA D'ENTREVISTA AMB LES INSTITUCIONS: Inspecció de l'Educació de la Formació

1. Quins tipus de violència observeu més sovint a les escoles?
 - 1.a. Nombre de casos per tipus de violència per sexe
 - 1.b. Procedència de casos
2. Quin seguiment heu donat a aquests casos?
3. Quins efectes té aquesta violència en el rendiment escolar dels/les supervivents?
4. Com teniu cura dels/les supervivents?
5. Què es pot fer per acabar amb la violència de gènere a les escoles?

Apèndix 7: Guia d'entrevista amb institucions

GUIA D'ENTREVISTA AMB INSTITUCIONS: ONG i sistema de Nacions Unides

1. Quins tipus d'intervencions esteu fent en la lluita contra les VBG?
2. Quines són les localitats que abasteu en aquestes intervencions? (Regió, departaments, municipis, pobles / barris)?
3. Quines són les principals dificultats que us heu trobat en la implementació de les vostres activitats?
4. Quins són els obstacles per fer complir les lleis contra les VBG?
7. Quines recomanacions podríeu fer per millorar l'eficàcia de la lluita contra les VBG?

Apèndix 8: Guia d'entrevista amb institucions

GUIA D'ENTREVISTA AMB LES INSTITUCIONS: POLICIA/GENDARMERIA

1. Quins són els tipus de violència més freqüentment denunciats en els darrers 12 mesos?
 - 1.a. Nombre de casos per tipus de violència per sexe
 - 1.b. Procedència de casos
2. Quin seguiment heu donat a aquests casos?
3. Esteu equipats per a la gestió de casos de lluita contra les VBG? (equipament, formació, local ...)?
4. Com teniu cura dels/les supervivents?
5. Quins són els obstacles a l'aplicació de les lleis contra les VBG?
6. Què es pot fer per acabar amb la violència de gènere a la vostra zona?

Apèndix 9: Guia d'entrevista amb institucions

GUIA D'ENTREVISTA AMB INSTITUCIONS: SALUT

1. Quins casos de violència heu observat en pacients els darrers 12 mesos?
 - 1.a. Nombre de casos per tipus de violència per sexe
 - 1.b. Procedència de casos
 - 1.c. Quin seguiment heu donat a aquests casos?
2. Quins són els efectes d'aquesta violència en la salut dels/les supervivents?
3. Com cuideu els/les supervivents?
4. Què es pot fer per acabar amb la violència de gènere a la vostra zona?

Apèndix 10: Guia d'entrevistes amb institucions

GUIA D'ENTREVISTA AMB LES INSTITUCIONS: TRIBUNAL

1. Quins tipus de violència s'informa més freqüentment?
 - 1.a. Nombre de casos per tipus de violència per sexe
 - 1.b. Procedència de casos
2. Quin seguiment heu donat a aquests casos?
3. Com cuideu els/les supervivents?
4. Quins són els obstacles a l'aplicació de les lleis contra les VBG?
5. Què es pot fer per acabar amb la violència de gènere a la vostra zona?

Apèndix 11: Qüestionari de la llar

QUESTIONARI DE LA LLAR/ADULTS

Consentiment de l'enquestat/da:

"Em dic (nom de l'enquestat/da) i sóc aquí com a part d'un estudi sobre violència contra les dones i les nenes realitzat per l'ONG FODDE en col·laboració amb l'ONG Xarxa de Consum Solidari. M'agradaria parlar-te de certes qüestions. La informació que sorgirà d'aquesta entrevista serà estrictament confidencial. La vostra participació és voluntària i podeu aturar l'entrevista en qualsevol moment. "

Esteu d'acord en continuar amb aquesta entrevista?

1.Sí 2.No

Número d'identificació del qüestionari

/___/___/___/

A/ IDENTIFICACIÓ/ Localització de la zona d'enquesta

A1.Regió :

.....Kolda...../_1_/

A2.Departament:/_/_/ 01.Kolda ; 02.Medina Yéro Foula ; 03.Velingara

A3.Municipi:...../_/_/_/ (Precisar el nom del municipi

A4.Poble/Barri :/_/_/_/_/_/ (Precisar el nom del poble/barri)

A5.Data...../_/_/ | /_/_/ | /_/_/_/_/

Dia Mes Any

A6.Nom i cognoms de l'agent enquestador/a/_/_/ (Precisar el nom)

Mida de la llar

A7.Nombre de dones i nenes/noies de la llar	A8. Nombre d'homes de la llar	A9.Nombre de dones de 18 anys o més
/_/_/	/_/_/	/_/_/

Part I: Característiques socioeconòmiques i demogràfiques

CODEIID	Q 101 Edat	Q 102 Sexe	Q 103 Nivell d'instrucció	Q 104 Situació matrimonial	Q 105 Situació principal socioprofessional	Q106 Nivell d'ingressos anuals	Q 107 Lloc de residència	Q 108. Religió	Q109 Ètnia
		1. D	1. Cap 2. Corànic 3. Alfabetització 4. Primària 5. Secundària 6. Superior 7. No disponible	1. Soltera 2. Monògama 3. Polígama 4. Divorciada 5. Vídua 6. Separada 7. Altre 8. No disponible	1. Alumna /estudiant 2. Assalariada 3. Comerciant 4. Agricultora 5. Ramadera 6. Jubilada 7. Independent 8. Mestressa de casa 9. No disponible	1. Cap 2. Inferior a 50 000 F CFA 3. De 50 000 a 100 000 4. Superior a 100 000	1. Urbà 2. Rural	1. Islam 2. Cristianisme 3. Altres (precisar)	1. Wòlof 2. Serer 3. Djola 4. Fulbé 5. Balant 6. Mancagn 7. Altres (precisar)
01	/ _ / _ _	/ _	/ _ / _ / _ / _ _	/ _	/ _	/ _	/ _	/ _	/ _

Part II: Tipologia/ formes de VBG i prevalença

Q200. Heu patit ?

Q201	Violències físiques	1. Bufetades o altres cops o ferides ☐ 2. Amenaces amb armes ☐ 3. Amenaces d'estrangulament o mort ☐ 4. Segrest ☐ 5. Impediment d'entrar a casa amb brutalitat ☐ 6. Altres formes ☐
Q202	Violències sexuals	Imposició de relacions sexuals/violacions ☐ Incest ☐ Pedofília ☐ Avenços sexuals desagradables ☐ Tocaments ☐ Imposició d'imatges pornogràfiques ☐ MGF ☐ Altres formes ☐
Q203	Violències psicològiques, morals o emocionals	Insults ☐ Injuries greus ☐ Atacar els nens/es ☐ Segrestar els nenes/es ☐ Control de sortides i relacions ☐ Imposició de comportaments ☐ Menyspreus, desvalorització ☐ Denigració ☐ Altres formes ☐
Q204	Violències econòmiques	Impediment de tenir accés als recursos ☐ Despeses dels recursos sense acord ☐ Impediment de desenvolupar una activitat ☐ Altres formes de violència ☐
Q205	Violències cultural	Excisió ☐ MGF ☐ Pràctiques de viudetat ☐ Matrimoni precoç ☐ Matrimoni forçat entre les noies joves ☐ Altres formes ☐

Q206	Segons vostè on es produeixen aquests tipus de violència.....
	1. Parella (a la casa) ; /_/
	Si alguna violència constatada de Q201 a Q205 passeu a la secció següent:
	2. Família /_/
	3. Llocs públics (carrer, camps, etc.) /_/
	4. Lloc de treball /_/
	5. Lloc d'oci (bars, estadi, hotels, discoteca, sortides nocturnes, etc.) /_/

Part III: Percepció de les VBG

CODI Enquestat/da	Q300. Heu patit MGF ? I altres circumcisions ? 1= Sí ; 2= No	Q302. A quina edat us heu casat?	Q 303. Estàveu d'acord amb el vostre matrimoni ? 1= Sí ; 2= No	Q 304. A quina edat va tenir el primer embaràs?
/_0/_1/	/_/	/_/_/	/_/	/_/_/

Part IV : Causes de les VBG

	Les causes socioculturals	Les causes econòmiques	Queixa/denúncia
CODI	1. Els estereotips de gènere (dones i noies considerades com inferiors als homes i als nens en nombrosos contextos, dones percebudes com tenint menys valor que els homes) 2. Ignorància dels drets que protegeixen les persones més precisament els drets de les dones i nenes 3. Infidelitat de la dona o de l'home 4. Poligàmia 5. Gelosia 6. Impunitat 7. Promiscuïtat a les llars (crisis moral de la societat, falta d'educació religiosa) 8. Altres (precisar)	1. Falta/febles recursos 2. Dependència econòmica de la dona envers l'home L 3. Èxit econòmic de la dona 5. Pobresa i els seus corol·laris 6. Altres (precisar)	Alguna vegada heu denunciat una violència ? 1. Sí 2. No 1. Família 2. Caps religiosos o tradicionals 3. Autoritats judicials 4. Altres (precisar) Si no per que ?.....
I_0_II _1_	I_II_II_II_I	I_II_II_II_I	I_II_II_I

Part V : Conseqüències de les VBG

Conseqüències sanitàries	Embarassos no desitjats	/_/_
	Infanticidi	/_/_
	Avortament clandestí	/_/_
	Complicació després d'un embaràs d'alt risc	/_/_
	Fístula obstètrica i incontinència urinària	/_/_
	Infecció sexualment transmissible	/_/_
	Ferides corporals	/_/_
	Parts difícils	/_/_
	Risc d'infecció de VIH i de MST	/_/_
	Esterilitat	/_/_
	Altres (precisar)	/_/_
Conseqüències psicològiques o emocionals	Pèrdua d'autoestima	/_/_
	Depressió	/_/_
	Replegament en sí mateixa	/_/_
	Agressivitat, ansietat, estat de pànic, problemes psicossomàtics que tenen com a conseqüència : pèrdua de gana, temptativa de suïcidi, alcoholisme, consum de drogues, prostitució, aïllament social, etc.	/_/_
	Altres	/_/_
Conseqüències familiars	Divorci/separació	/_/_
	Desestructuració familiar	/_/_
	Abandó familiar	/_/_
	Conflictes familiars	/_/_
	Empobriment de la família	/_/_
Conseqüències socials	Banalització de l'acte de violència	/_/_
	Estigmatització de les víctimes	/_/_
	Pertorbació de l'educació dels infants : drogues, delinqüència, traumes	/_/_
	Infanticidi	/_/_
	Por de tenir relacions sexuals	/_/_
	Fracàs escolar dels infants	/_/_
	Afectacions físiques i mentals	/_/_
	Rebuig dels infants incestuosos	/_/_
	Risc de reproduir a l'edat adulta els mateixos comportaments	/_/_
	Pèrdua de la feina	/_/_
	Baixa de la productivitat	/_/_
	Integració dels infants en un cicle de violència	/_/_
	Refugi en l'alcohol i les drogues	/_/_
	Risc d'embaràs prematur	/_/_

	/_/_/
Conseqüències econòmiques	Pèrdua dels ingressos i béns, /_/_/ Empobriment /_/_/